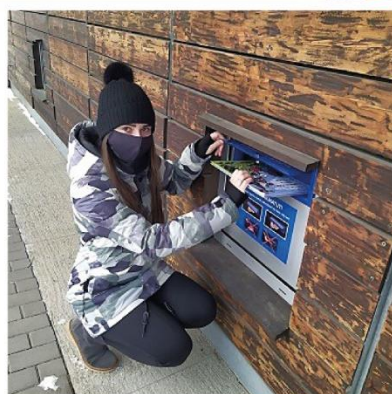

Tallinna Keskraamatukogu 2021. a tegevuse aruanne

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
1.1 Koroonaviiruse mõju	5
2 Juhtimine	6
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	6
2.2 Eelarve	8
2.3 Projektid.....	10
2.4 Personalikoosseis, juhtimine ja areng	10
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	11
2.4.2 Valik Tallinna Keskraamatukogu juhtide ja spetsialistide poolt läbiviidud koolitusteiste raamatukogude töötajatele, õpetajatele jt.....	11
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	12
2.4.4 Erialahariduse omandamine	12
2.4.5 Töötajate tunnustamine	13
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	14
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	15
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	15
3. Kogud: komplekteerimine ja töötlemine	16
3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused	18
3.1.1 Raamatu komplekteerimine.....	18
3.1.2 Perioodika komplekteerimine.....	21
3.1.3 Auviste komplekteerimine.....	22
3.2 Inventuurid	22
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	23
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	24
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	24
4.3 RVL teenindus.....	27
4.4 Laste- ja noorteteenindus.....	28
4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	29
4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine.....	30
4.4.3 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine, sh suuremad üritused	31
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	32

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	34
4.6.1 kohalikul tasandil	36
4.6.2 riiklikul tasandil.....	37
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	38
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena	39
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	41
4.9 Andmebaasid.....	43
5. 2022. aasta tegevused	43
LISA 1. Projektitoetused ja nende kasutamine 2021	44
LISA 2. Personali koolitus	46
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid	47
LISA 4. Valik laste- ja noorteüritusi	50
LISA 5. Laenatud teavikute esikümme aastal 2021	52

Sissejuhatus

Tabel 1. Üldandmed

Linna nimi	Elanike arv (01.12.19)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Tallinn	446 545	1 (peamaja (Estonia pst 8) + võõrkeelse kirjanduse osakond (Liivalaia 40))	17 + raamatukogubuss	18

1. Põhilised tegevussuunad

2021. aastat jäävad tähistama ennekõike tervishoiuolukorrast tulenevad piirangud ning raamatukogu kasutajate käitumisharjumuste muutumine koroonapandeemia tõttu.

Võrreldes aastaga 2020 vähenes registreeritud lugejate arv 6,4% (2021. aastal kasutas raamatukogu teenuseid veidi rohkem kui 71 000 registreeritud lugejat). Kojulaenutuste arv tõusis aga ca 3%, koos e-raamatute laenutustega tehti kokku rohkem kui 1 860 000 laenutust. Võrreldes 2020. aastaga kasvas lugejatele vastatud e-kirjade arv 81% (2021. a vastati rohkem kui 45 000 e-kirjale) ning telefonikõnedele vastamine 22,2% (vastati rohkem kui 74 000 telefonikõnele). Ka infopäringute arv oli suurem kui kunagi varem, kokku vastati ca 30 800 fakti- ja teemapäringule (2011. aastaga võrreldes oli tõus 196,9%). Ca 3200 korral juhendati elanikke koroonatõendi allalaadimisel ning prinditi välja 4360 tõendit.

Koolid olid veebitundidest väsinud ning eelistasid raamatukokku kohapeale tulekut, mis aga ei olnud piirangu, õpilaste lihtsustatud karantiini, aga ka ruumide, kus ei olnud tagatud ohutud tingimused, tõttu sageli võimalik. Rühmakoolitusi korraldati kokku 1037 (langus 2020. aastaga võrreldes 33,4%), osalejaid oli siiski 22,2% rohkem kui aastal 2020, kokku osales neis ca 24 600 inimest. Väga populaarseks osutus koolitussari „Rahatargaks raamatukogus“ ja koolitusprogramm „Seeniorid digitargaks“. Individuaalkoolitustel osalejate arv on jätkuvalt tõusuteel, võrreldes aastaga 2020 tõusis osalejate arv 6% (kokku juhendati veidi rohkem kui 7000 lugejat).

Piirangutega kohanemiseks tõstis raamatukogu veebis toimuvate koolituste ja ürituste kvaliteeti, soetati kvaliteetne otseülekanalitehnika ning raamatukoguhoidjad täiendasid e-esinemise oskusi. 2021.a korraldati 1720 üritust (14,6% vähem üritusi kui aastal 2020), sh 67,8% üritustest toimusid veebis. Üritustel oli osalejaid kokku ca 165 000, sh 92,6% osalesid just veebis toimunud üritustel ning tihti vaadati salvestatud üritust järele endale sobival ajahetkel.

E-raamatukogudest ELLU ja OverDrive, mis teenindasid kogu Eestit, tehti rekordarv laenutusi - 138 452 e-laenutust ning laenutuste arv kasvas 6% võrreldes möödunud aastaga. E-raamatute laenamine sai hoo sisse koroonapandeemia ning raamatukogude ajutise sulgemise tõttu, kuid on jäänud kasvama ka piirangute leevenemisel. OverDrive e-raamatukokku hangiti esimesed eestikeelsed audioraamatud.

Erinevatest piirangutest hoolimata tegeles raamatukogu ka kohapeal pakutavate teenuste arendamisega, nt laiendati Sõle raamatukogu õmblustoa teenuseid, Kännukuke raamatukogu innovatsioonilabor sai täienduseks uue 3D printeri ja virtuaalreaalsuseprillid ning Pelguranna raamatukogus alustati tööriistade laenutamist, mis pälvis oma ainulaadsusega ka Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tunnustuse „Aasta tegu linnaraamatukogus“.

1.1 Koroonaviiruse mõju

2021. aastal olid Tallinna Keskraamatukogu teenindusüksused hoolimata COVID-19 viiruse suurest levikust avatud või pakkusid teenuseid piiratud mahus, st kontaktivaba laenutust, arvutite kasutamise võimalust ning e-teenuseid. Teenuste pakkumist mõjutasid lisaks Valitsuse või linna poolt kehtestatud piirangutele töötajate haigestumised COVID-19 haigusesse.

Aasta alguses kehtisid erinevad COVID-19 haiguse levikut tõkestavad piirangud, sh kohustus kanda avalikes siseruumides maski. Tallinna linnas kehtis kollane stsenaarium, mis kohustas kõiki töötajaid kandma isikukaitsevahendeid ning ka valitsuse poolt kehtestatud kohustus kanda maski avalikes siseruumides. Et hoida raamatukogud avatuna, viidi kõik koolitused, üritused, huviringid, mis vähegi võimalik, üle õue ja veebi. Uusi kohapeal toimuvaid huviringe ei planeeritud. Koolitustel ja üritustel osalemiseks raamatukogus kohapeal kehtestati nõue eelregistreerida, et raamatukogul või Terviseametil oleks vajadusel võimalik osalejatega ühendust saada. Kohapeal jätkati individuaalkoolituste läbiviimist neile, kellele veebi teel koolitus osutus/osutuks liiga keeruliseks (peamiselt eakatele).

Perioodidel, mil kehtisid karmimad piirangud, nt oli keelatud meelelahutus, viidi raamatukogu teenindusruumidest ära noortele suunatud mängulauad. Lauamänge laenutati lugejatele koju. Noortele mõjusid piirangud raamatukogudes väga raskelt, sest seni oli raamatukogu nende jaoks olnud turvaline ja tore koht, kus sõpradega kokku saada. Kõige kurvem oli aga see, kui tuli paluda raamatukokku tulnud noortel lahkuda, oodata õues, sest piirarv, st mitu inimest võib raamatukogus korraga viibida, oli lihtsalt täis (raamatukogud on väiksed, mistõttu olid väikesed ka piirarvud).

Märtsis ja aprillis kehtis Tallinna linnas punane stsenaarium, mis tähendas seda, et teenuseid pakuti piiratud mahus ja kontaktivabalt. Raamatukoguhoidjad suunati tööle kodule lähimasse teenindusüksusesse.

Kui juuni II pooles ja juulis said raamatukogud naasta tavarütmile, jälgides endiselt küll hajutatuse nõuet jms, siis augustist muutus teenuste pakkumine taas keerulisemaks. Näiteks tuli peatada näituste ülespanekud, kuna raamatukogul puudus ressursid, et kontrollida näituste külastajatelt COVID-tõendeid. Küll aga jätkati väljapanekute koostamisega, kust lugejad võisid raamatuid võtta ja koju laenata.

Raamatukoguteenuste pakkumise kõrval tuli raamatukoguhoidjatel korrale kutsuda isikuid, kes keeldusid täitmast kohustust maski kanda või esitada Covid tõendit, lisaks tavapärastele vaidlustele maski kandmise kohustuse osas leidsid aset nii verbaalsed kui füüsilised rünnakud, nt visati mask raamatukoguhoidjale näkku või löödi rusikaga vastu visiiri. Raamatukogul tuli pöörduda abi saamiseks nii politsei kui munitsipaalpolitsei poole. Pikk piirangute periood ja

sagedased konfliktised olukorrad maskivastastega teeninduse käigus vähendasid raamatukoguhoidjate töemotivatsiooni.

Koroonaepideemia tõttu suurenesid märkimisväärselt tervishoiu- ja meditsiiniikulud. Kui 2019. aastal oli antud eelarverea kulu 3408 eurot, siis 2020. aastal olid kulutused 12 995 eurot ning 2021. aastal juba 14 930 eurot (kõik ilma km-ta). Kui 2020. aastal tuli hankida vahendeid nagu pedaaliga prügikastid, käte desifitseerimisjaamad jms, siis 2021. aastal kasvasid oluliselt kulud isikukaitsevahenditele, kuna II poolaastal tuli hakata hankima ka COVID-19 kiirteste. Raamatukoguhoidjaid ja –juhatajaid, kellel otsene kokkupuude lugejatega, testiti regulaarselt kaks korda nädalas, lisaks vastavalt vajadusele.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Tallinna Keskraamatukogu on raamatukogu peamajast (Estonia pst 8), võõrkeelse kirjanduse osakonnast (Liivalaia 40), 17 haruraamatukogust, raamatukogubussist ja töötlusosakonnast koosnev tsentraliseeritud süsteem, mis teenindab Tallinna linna elanikke ja külalisi.

Raamatukogu täiendas aasta jooksul oma arengukava vastavalt Strateegiakeskuselt ning Kultuuri- ja Spordiametilt saadud soovitudele. Arengukava on koostatud perioodiks 2022-2030, olulisemad tegevussuunad on määratletud aastateks 2022-2025. Arengukavale lisati olulisemate arenduste ja investeringute plaan perioodiks 2022-2025, täpsustati mõõdikuid ning viidi läbi küsitlus, kus uuriti rahulolu Tallinna Keskraamatukogu teenuste ja teenindusega (vt punkt 4).

Algas uue haruraamatukogu hoone projekteerimisprotsess. Lasnamäele Punane 17 aadressile projekteerib kogukonnamaja Innopolis Insenerid OÜ, hoone arhitektid on Mae Kõõnnemägi ja Ljudmilla Georgijeva. Peamisteks hoone kasutajateks on Tallinna Keskraamatukogu ja Lasnamäe noortekeskus, hoones on ruumid SA-le Tallinna Hambakliinik, samuti spordisaal koos kaasnevate ruumidega, mitmefunktsioonilised saalid, lisaks tegevustoad nagu kunstiruum, innovatsioonilabor, kogukonnaköök, keraamika jne, rühmaruumid, avatud coworking ruum, ruumid mittetulundusühingutele jne. Projekteerimise käigus lahendatakse ka õueala, seal saab olema õppeaed, treening- ja virgestusala erinevatele sihtrühmadele, pallimänguala, batuudid, õuemängude ala, parkuur, samuti lava, kiikumis- ja turnimisvõimalused jpm. Hoone juures on olemas juba laste mänguväljak ja koerte väljak. Lahendatakse hoonele ligipääs jalgsi, rattaga ja autoga tulekuks ning juurdepääsetavus ja teenuste mugav kasutamine erivajadustega inimestele. Raamatukogu kahel korrusel asuvate teenindussaalide suurus on üle 1200m², võimalusi lisavad maja teiste ruumide ristkasutus ning väliterrass jm õues asuvad alad. Raamatukogus rakendatakse iseteenindust, lugejate kasutuses on 24/7 kasutatavad tagastusautomaat ja laenutuskapp. Hoonesse kolib praegu Punane 17 asuv Paepealse raamatukogu koos oma koomiksikoguga. Hoone ehituse kogumaksumuseks on planeeritud 4,8 miljonit eurot. 2022. märtsiks peaks valmima põhiprojekt, peale seda viiakse läbi ehitushange ja algab hoone ehitus. Sisukujunduse projektiga on samuti alustatud, sisustuse hange jääb 2023. aastasse. Hoone valmimine on planeeritud 2023. a sügisesse.

Teise uue raamatukoguhooone kavandamise protsess oli seotud huvikeskus Kullo uue hoonega. Osaleti Tallinna Strateegiakeskuse poolt eestveetavas Kullo huvikeskuse tellija meeskonnas,

mille ülesandeks oli koostada lähteülesanne ja ruumiprogramm. 2021. aasta lõpus kuulutati välja arhitektuurikonkurss, mille eesmärk on leida parim lahendus Kullo huvikooli, raamatukogu ja noortekeskuse kombineerimiseks ühte, ennekõike noortele suunatud hoonesse viisil, et tekiks hea ruumiline, funktsionaalne ja inimeste vaheline sünergia. Koos hoonega lahendatakse ka välialad ja välialade terviklik seotus naabruses asuva Löwenruh pargiga. Võidutöö valitakse 2022. aasta alguses, peale mida algab ehitusprojekti eskiisi ja eelprojekti koostamine.

Suurim arendusprojekt oli riigihanke „RFID-põhise iseteeninduse terviklahenduse hankimine” edukas läbiviimine, mis päädis aasta lõpus kolmeaastase raamlepingu sõlmimisega ASga Atea.

Seoses Kultuuri- ja Spordiameti loomisega kaotasid alates 01.01.2021 kehtivuse kõik senise Tallinna Kultuuriameti käskkirjad, mis tähendas, et 2021.a uuendati mitmed raamatukoguga seotud käskkirjad. Valik uusi raamatukogu poolt koostatud käskkirju 2021. aastal:

- Ajalehtede kojulaenus 2021. aastal
- Bioloogiliste ohutegurite riskianalüüs
- E-teavikute laenutamine
- Innovatsioonilaboriteenuse materjalide müügihinnad
- Kampania „Lugejaks sündinud“
- Kampania „Raamatuga priiks“
- Kampania „Tervena raamatukokku!“
- Raamatukogu lahtiolekuajad 2021 suveperioodil
- Raamatukogu tegevus kollase stsenaariumi perioodil
- Raamatukogu tegevus Tallinna linna punase stsenaariumi perioodil
- Raamatukogubussi teeninduse korraldamine
- Rohelise stsenaariumi rakendamine
- Seemnete laenutamine
- Seemnelaekasse seemnete valimine, seemnete pakendamine, hoiustamine ja inventeerimine
- Tallinna Keskraamatukogu asjaajamiskord
- Teavikute pakiautomaati tellimise teenus
- Teavikute tagastamine tagastusluukide kaudu
- Tööriistade laenutamine
- Tööriistalaenukulude kulutarvikute müügihinnad ning tasu nende kasutamise eest
- Õmblustoa kasutamine
- Elektriõmblusmasinate ja triikraua kasutamise ohutusjuhend

Tallinna Keskraamatukogul on kaks nõukogu: kogude kujundamise nõukogu ja töökeskkonnanõukogu. Kogude kujundamise nõukogu pädevusse kuulub raamatukogu kogu komplekteerimise arengusuundade seadmine, komplekteerimistegevuse, sh kogu sisu hindamine, komplekteerimist puudutavate aruannete ja uurimuste läbivaatamine ning raamatukogu töötlusosakonnale ettepanekute tegemine. Kogude kujundamise nõukogu arutas 2021. aastal erinevaid kogudega (sh perioodika) seotud küsimusi. Otsustati tellida juurdepääs platvormile Äripäeva teabevara ning komplekteerida võõrkeelse kirjanduse osakonda rohkem eestikeelseid lasteraamatuid. Taaskord tuli nõukogul tunnistada, et mõeldes lõimumisele oleks kõige parem, kui peamaja teenindusosakonnad tegutseksid ühes hoones, mitte eri asukohtades nagu täna.

Töökeskonnannõukogu on tööandja ja töötajate esindajate koostöökogu, kus lahendatakse ettevõtte tervishoiu ja tööohutusega seotud küsimusi. 2021. aastal otsiti koostöös majandusosakonnaga lahendusi erinevatele probleemidele, alates valgustitest ja ventilatsioonidest lõpetades ruumipuudusega töölaudadel.

Tallinna Keskraamatukogu kuulub NAPLE e-raamatute töörühma, kuhu on koondatud e-raamatukogupraktikud Euroopa raamatukogudest. Alates 2021. aastast esindab Eestit NAPLE e-raamatute töörühmas ametlikult Eesti Rahvusraamatukogu. NAPLE-EBLIDA konverents tühistati COVID-19 pandeemia tõttu kahel aastal järjest, mistõttu toimus 2021. aastal e-raamatute töörühma kohtumine taaskord veebis. Samuti osaleb Tallinna Keskraamatukogu NAPLE vähemusrahvuste ja –keelte töörühmas, kus samuti toimusid kohtumised vaid veebi teel. Mitmed raamatukogu töötajad on tegevad Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu ja selle erinevates töörühmades ning ELNET Konsortsiumi erinevates töörühmades.

Keskraamatukogu direktor on Rahvaraamatukogude Nõukogu ning Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu liige. 2021. aastal osales direktor eksperdina kohalike omavalitsuste teenustasemeid kajastava minuomavalitsus.ee projekti raames raamatukogu valdkonna kriteeriumite uuendamisel. Samuti osales mõttekoda Praxis uuringu „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020 lõpphindamine“ raamatukogude fookusrühmas ning Kutsekoja OSKA programmi kultuurivaldkonna organisatsioonijuhtide fookusrühma töös.

2.2 Eelarve

Raamatukogu 2021. a kinnitatud eelarve oli 3 741 842 eurot. Eelarve projekti koostamise aluseks olev piirsumma sundis planeerima kulude vähendamist, nii näiteks viidi miinimumini lähetuskulud, kuna eeldati, et tervishoiukord ei võimalda lähetusele minna, vähendati ka koolitus- jm kulusid. Võrreldes eelarve projekti piirsummaga tõusis Keskraamatukogu eelarve 12 790 euro võrra, mis võimaldas suurendada vahendeid ELNET Konsortsiumi liikmemaksu, tervishoiuteenustele ning töötajate prillihüvitisele. Omavalitsus eraldas täiendavalt I lisaelarvega 60 200 eurot (2019. aasta tegevuseelarve kasutamata jääk ning laekumine majandusbussi müügist 2019. aastal), reservfondist COVID-19 viiruse leviku ennetamise ja tõkestamisega kaasnevate kulude reservist kulude hüvitamiseks 1246 eurot ning energiakulude kompenseerimiseks 14 067 eurot. Ehitusinvesteeringuid kasutas Keskraamatukogu summas 223 515 eurot. Kokku moodustasid tulud omavalitsuselt 4 343 017 eurot (sisaldab ka ehitusinvesteeringuid), kasv eelmise aastaga võrreldes 8,4%.

Tulud riigilt olid kokku 643 112 eurot (kasv 23,4 %). Tulu muudest allikatest (annetused) oli kokku 10 174 eurot.

Tabel 2. Eelarve 2021

Eelarve	Seisuga 31.12.20 €	Seisuga 31.12.21 €	Muutus %
Eelarve kokku *	4 492 171	4 772 786	6,3%
Tööjõukulu (sh erisoodustused, tööjõukuludega kaasnevad maksud)	2 868 390	2 919 469	1,8%
Komplekteerimiskulu	892 124	1 007 270	12,9%
sh KOV-lt	376 690	391 059	3,8%
sh riigilt	495 332	606 037	22,3%
Infotehnoloogiakulu	137 206	102 213	-25,5%

* ei sisalda ehitusinvesteeringuid; sisaldab tulusid riigilt ja muudest allikatest

Tallinna linna 2021. a kinnitatud eelarves raamatukogule eraldatud investeeringuid kasutati järgmiselt:

- Estonia pst 8 hoone välisfassaadi ja karniisi korrastamine, investeeringu suurus 280 000 eurot. Tallinna Linnavaaramet tellis muinsuskaitse eritingimused ning hoone tarindite ja fassaadide välisviimistluse uuringute aruande, 2021. a kasutati investeeringust 16 992 eurot. 2022. aastal on kavas läbi viia remondi ja rekonstrueerimise projekteerimise hange ning alustada eel- ja tööprojekti koostamisega.
- Raamatukogubussi hankimine, investeeringu suurus 400 000. Planeeritud tegevused kahjuks ei realiseerunud. 2022. aastal tegeletakse uue hanke ettevalmistamisega ning investeeringuid taotletakse 2023. a eelarvesse.
- RFID tehnoloogial põhineva teavikute tuvastamissüsteemi ja iseteeninduse rakendamine, kogumaksumus 1 097 300, sellest 2021. aastaks 550 000. Rahvusvahelise riigihanke tulemusena sõlmiti raamleping 2021. aasta lõpus ning investeering viidi üle 2022. a eelarvesse.

Omatulu laekus 114 503 eurot (tõus võrreldes eelmise aastaga 9,7%, vähenemine 2019. aastaga võrreldes 24%), sh müüdi raamatukogule mittevajalikke (nt aegunud, liigses eksemplaarsuses) teavikuid 15 737 euro eest, laekunud tulu kasutati uute teavikute ostmiseks.

2.3 Projektid

Tabel 3. Projektidest saadud toetussummad ja nende kasutamine kokku aastal 2021

Projektid, toetused	Eraldatud summa, €	Kasutatud 2021, €	Projekti planeeritud üldmaksumus, €
Kultuurkapital	19 630	12 665	37 768
Kultuuriministeerium jm riigi toetusega projektid	20 737	20 449,36	25 868,61
Kokku	40 367	33 114,36	63 636,61

Projektide loetelu on toodud Lisas 1. Kultuurkapitali toetused võimaldasid raamatukogul korraldada erinevatele sihtrühmadele kirjandusega seotud üritusi ning maksta kirjanikele jt esinejatele motiveerivat tasu. Regionaalse kultuuritegevuse toetuste abil arendati laste ja noorte lugemisharjumusi ning lõimumist edendavate kultuuri- ja sporditegevuste toetusest hangiti otseülekannete tegemiseks vajalik tehnika.

2020. aastat iseloomustas see, et tervishoiuolukord ei võimaldanud projekte teostada algselt planeeritud kujul ning seepärast pidi raamatukogu taotlema toetuse pikendamist või teatud summad ka tagastama. 2021. aasta projektide puhul oli juba arvestatud võimalike piirangutega ja nendest tulenevate mõjudega töökorraldusele ning oldi valmis tegevusi läbi viima nii kohapeal kui veebis. Muutunud olukorraga kohanemist näitab projektitoetuste kasutamine aasta jooksul: kui 2020 langes kasutatud summa võrreldes 2019. aastaga 27%, siis 2021. aastaga jõuti 2019. aasta taseme kannule (vähenemine 2019. aastaga võrreldes 5%).

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

2021. aastal Tallinna Keskraamatukogu koosseisus muudatusi ei toimunud. 31.12.2021 seisuga töötas raamatukogus 157 töötajat (koosseis 141), sh 127 raamatukoguhoidjat (koosseis 119,25). 127st raamatukoguhoidjast olid 105 ülikooliharidusega, neist 53 raamatukogundusharidusega, 4 raamatukoguhoidjal on raamatukogunduslik keskharidus. Osad raamatukoguhoidjad on ülikooliharidust omandamas. Peale 2010. aastat väljastatud kehtivat raamatukoguhoidja kutsetunnistust omab 10 töötajat (varasemast perioodist on veel 6 töötajal raamatukoguhoidja kutsetunnistus).

2021. aastal toimunud värbamised:

- Männi raamatukogu juhataja (2),
- raamatukogubussi juht – raamatukoguhoidja abi,
- eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja (6),
- haldusspetsialist,
- muusikaoskonna raamatukoguhoidja,
- võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja,
- Väike-Õismäe raamatukogu raamatukoguhoidja (3),
- Kännukuke raamatukogu raamatukoguhoidja (2),
- Laagna raamatukogu raamatukoguhoidja,

- võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja abi,
- riidehoidjad,
- koristajad.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

2021. aastal osalesid töötajad 174 koolitusel, sealhulgas sisekoolitustel. Koolitustel osales 143 töötajat, koolituste kestuseks oli kokku 1705 tundi. Koolitustel osalemise kohta on koondtabel lisas 2.

Koroonaviiruse levik on andnud võimaluse rohkemal arvul töötajatel osaleda rohkemal arvul koolitustel, sest veebikoolitus on paindlikum (nt saab koolitust paremini sobitada töögraafikuga, osaleda endale sobival päeval ja kellaajal või kuulata koolitust osade kaupa) ja vajab üldiselt vähem ressursi (paljud koolitused, milles osaleti, olid tasuta avalikud koolitused; väiksem ajakulu, kuna ei pea kuskile kohale sõitma jms).

Töötajate koolitusvajadused on erinevad. Raamatukogu teenused on pidevas arengus ja sõltuvad palju ühiskonnas toimuvast, seega tekivad paljud koolitusvajadused just jooksvalt. 2021. aastal osalesid töötajad vaimse tervise ja tööheaolu teemalistel koolitustel, et saada juhiseid, kuidas pingetega toime tulla. Samuti toimus digiplatvormide, videotöötamise ja esinemise koolitusi, et veebis pakutavate teenuste kvaliteet oleks heal tasemel. Traditsiooniliselt toimusid ka raamatukoguhoidjate põhiteadmiste ja –oskuste arendamise koolitused, sh e-raamatukogud, infoallikad ja -otsing, kirjandus, lugemismängud jms. Suurenes juhtimiskvaliteeti tõstvate koolituste maht.

Olulisematest koolitustest viidi teistkordselt läbi sisekoolituspäev „Seniorid ja digioskuste jagamine Tallinna Keskraamatukogus“. Jagati kogemusi ja arutleti uute võimaluste üle eakate kaasamiseks raamatukogu veebitegevustesse, sh uutesse Skype senioride gruppidesse. Koolitusel räägiti ka õpiampsude, st lühikeste konkreetset oskust õpetavate juhendite või ülesannete loomise ideest. Koolituse tulemusel valmis aasta jooksul 15 õpiampsu, sh vene keeles, mida kasutati ka digioskuste õpetamisel ning millele seniorid andsid head tagasisidet.

Aasta teises pooles toimusid juhtimis- ja esinemiskoolitused juhatajatele ja peaspetsialistidele, mis sisaldasid rohkelt praktilisi harjutusi ja videotreeningut. Koolitusaasta lõpetas praktiline larpide ehk rollimängude läbiviimise koolitus, mille tulemusel kasvas raamatukogu laste- ja noortetöö tegijate võimekus pakkuda sellele sihtgrupile haaravaid kirjandusega seotud tegevusi.

2.4.2 Valik Tallinna Keskraamatukogu juhtide ja spetsialistide poolt läbiviidud koolitusi teiste raamatukogude töötajatele, õpetajatele jt

Koostöös ERÜga viis Tallinna Keskraamatukogu 2021. aastal läbi koolitustesarja „Vajalikud e-teadmised muutunud maailmas“, millest võtsid osa raamatukoguhoidjad üle Eesti. Sarjas toimus neli korda koolitus "Plakatite kujundamine tasuta veebikeskkondades" ja kaks korda koolitus „Terviseteemadega seotud e-teenuste koolitus raamatukoguhoidjatele“. Nõudlus pandeemiaperioodil eriti aktuaalsete temadega koolituste järele oli suur ning koolitusgrupid täitusid peale registreerumise avamist minutitega. Erinevaid digikompetentside koolitusi telliti

Tallina Keskraamatukogult aasta jooksul veel mitmeid. Koolitati ka lõimimise ja elukestva õppe teemadel.

Novembris toimus veebis Tallinna Keskraamatukogu Aleksander Sibulale pühendatud erialapäev, kus õpiti, kuidas nügida inimesi (rohkem) raamatukoguteenuseid kasutama ja avastama reklaamiks sotsiaalmeedias peituvaid võimalusi. Esinesid Poliitikauuringute Keskuse PRAXIS analüütikud Jane Ester ja Anne Randväli ning Eesti suurima digimeedia agentuuri MBD sotsiaalmeedia tiimijuht Laura Kabonen ja projektijuht Tanita Tammeri. Erialapäeva vastu tunti üle Eesti suurt huvi ning kokku registreerus osalema 117 spetsialisti erinevatest raamatukogudest.

Tallinna Keskraamatukogus käis 2021. aastal praktiliselt neli üliõpilast Tallinna Ülikoolist, neist kolm infoteaduse erialal õppijat. Samuti tutvusid raamatukogu teenustega Eesti Rahvusraamatukogu kutseõppurid. Lisaks juhendati jooksvalt erinevate rahvaraamatukogude töötajaid individuaalselt, tehti ettekandeid raamatukogude teenuste osas erinevatele koostööpartneritele, sh lasteaedadele ja koolidele, Andras täiskasvanuhariduse piirkondlikele koordinaatoritele ja Eesti Töötukassa juhtumikorraldajatele jne.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused.

Raamatukogutöötajad esinesid erinevatel konverentsidel ja seminaridel, esineti raadios ja televisioonis, kus soovitati lugemiseks kirjandust ning tutvustati erinevaid raamatukoguteenuseid.

Valik esinemistest: veebruarikuus esines võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja CENL/NAPLE webinaril „Regional and minority language“ ettekandega ja panelistina; märtsikuus laste- ja noorteteeninduse peaspetsialist Eesti Võõrkeeleõpetajate Liidu veebikonverentsil „Lõimime loovalt“; aprillikuus kultuurilise mitmekesisuse peaspetsialist rahvusvahelisel konverentsil "Инновационная деятельность библиотек: опыт, методика, тенденции"; maikuus laste- ja noorteteeninduse peaspetsialist Eesti Lastekirjanduse Keskuse õripäeval „Digitoremaid lugemisvõimalusi lastele“; augustis võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja Arvamusfestivalil arutelul „Vanaema, pane see mulle meilile! Põlvkondadevaheline dialoogikultuur ja tehnoloogia roll selle juures“; 17.-19.08.2021 toimus virtuaalselt IFLA WLIC 2021, kus Tallinna Keskraamatukogu tutvustas posterettekandena Skype raamatuklubisid; arendusjuht osales 2021. aasta ametnike välitööde seminaril „Miks kasutada raamatukogu?!“ ühisettekandes "Rahvusvaheline kogemus: raamatukogude koostöö ja osalemine riiklikes programmides".

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

2021. aastal õppis Eesti Rahvusraamatukogu raamatukoguhoidja kutseõppes 2 raamatukoguhoidjat. Tallinna Ülikooli digitehnoloogiate instituudi infoteaduse bakalauresuseõppes üks raamatukoguhoidja ja Tartu Ülikoolis õppis infokorralduse erialal üks raamatukoguhoidja. Tasemeõppes muudel erialadel täiendas ennast neli raamatukoguhoidjat.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

2021. aastal pälvisid Tallinna Keskraamatukogu aastapremia eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Triinu Rannaäär ja Pääsküla raamatukogu juhataja Aimur-Jaan Keskel. Parima lasteteenindusega struktuuriüksuse preemia sai Sõle raamatukogu ja parima noorteteenindusega struktuuriüksuse preemia võõrkeelse kirjanduse osakond.

Täiskasvanud Õppija Nädala raames pälvis Tallinna piirkonnas „Aasta õpiteo“ tunnustuse Tallinna Keskraamatukogu algatus „Seeniorid digitarjaks“. Samuti sai raamatukogu tunnustuse 2020. aastal tehtud töö eest.

2021. aastal tänas Kultuuriministeerium tänukirjaga Paepealse raamatukogu juhatajat Piret Martinov, Pelguranna raamatukogu juhatajat Ebe Otto ja Väike-Õismäe raamatukogu raamatukoguhoidjat Anna Žurba,

2021. aastal sai Tallinna Kultuuriameti tänukirja töötlusosakonna juhataja Aivi Sepp, Sõle raamatukogu juhataja Anu Sepp, Pelguranna raamatukogu raamatukoguhoidjad Niina Porfjontseva ja Natalja Fjodorova, töötlusosakonna raamatukoguhoidjad Reet Sepp ja Tatjana Škapova, võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidjad Katrin Antonenko ja Jelena Sakovskaja, eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Anneli Limberg.

Traditsiooniliselt tunnustati kolleegipremiatega kaastöötajaid. 2021. aastal tunnustati järgmisi töötajaid: hea koostööpartner – Kadrioru raamatukogu raamatukoguhoidja Jana Orion, ideede generaator – eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Aimur-Jaan Keskel, tubli uustulnuk – eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Sandra Kingisepp, tubli noortöötaja – võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja elina Slycko, usin töomesilane – töötlusosakonna e-raamatukogu spetsialist Andrea Ruud, vapper raamatukoguhoidja – Laagna raamatukogu juhataja Valeria Sidorov, IT-tark – eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Birgit Teemäe, aasta parima projekti läbiviija - eestikeelse kirjanduse osakonna lasteteeninduse peaspetsialist Merle Tanilsoo, majahaldjas – majandusosakonna koristaja Irina Kartel, kindel tugi – avalike suhete osakonna arendusjuht Kristi Veeber ja usin mesilaspere Laagna raamatukogu.

Eestikeelse kirjanduse osakonna juhataja Tiina Pöldmaa sai üle-eestilisel raamatukoguhoidjate infootsingu võistlusel 3. koha.

Tallinna Keskraamatukogu ettevõtmine „Loeme ette“ pälvis 2020. aasta Euroopa Kodaniku auhinna. Euroopa Kodaniku auhind on Euroopa Parlamendi tunnustus kodanike vastastikuse arusaamise ja ühiskonna sidususe edendajatele. Maikuu 2021 andis Euroopa Parlament üle Euroopa Kodanik 2020 auhinna medali ja novembris 2021 külastas lasteteeninduse peaspetsialist Merle Tanilsoo Brüsselit, kus anti pidulikult vastuvõtul üle aukiri.

Eesti Kooriühingu aastapremia nominendiks esitati suurepärase koostööpartnerina raamatukogu muusika- ja filmisaal.

Töötajaid tunnustati ka lugejate poolt, tihti tänasid raamatukoguhoidjaid eakad, mitmekeelsete perede lastevanemad ja lapsed.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

Raamatukogud paiknevad üle linna 19 hoones, üldpinnaga 14 391 m², neist neli hoonet on Keskraamatukogu bilansis (Estonia pst 8 hoone, Pääsküla, Kännukuke ja Pelguranna raamatukogu) üldpinnaga 6942 m². Hoonete ja ruumide majandamiseks kulus 2021. aastal 365 857 eurot ilma km-ta (2020. aastal 346 982 eurot ilma km-ta). Kulude suurenemine oli seotud peamiselt elektri- ja küttehindade, aga ka hooldus- jm teenuste tõusuga.

Suuremamahulisteks töödeks kasutati raamatukogule eraldatud investeeringuid ning täiendavaid eraldisi Kultuuriametilt, kokku kasutati investeeringuid summas 223 515 eurot koos km-ga. Vahetati välja Laagna raamatukogu aknad ning osaliselt peamaja amortiseerunud ning kulukad valgustid LEDide vastu, samuti ehitati täielikult või osaliselt välja Kalamaja, Väike-Õismäe, Torupilli ja Kännukuke raamatukogu ventilatsioonisüsteemid. Alustati peamaja välisfassaadi renoveerimise protsessi, telliti muinsuskaitse eritingimused ning hoone tarindite ja fassaadide välisviimistluse uuringute aruanne, 2022. aastal on kavas läbi viia remondi ja rekonstrueerimise projekteerimise hange ning alustada eel- ja tööprojekti koostamisega. Nii investeeringute kui tegevuseelarvest tehtud olulisemate remonditööde ülevaade on toodud Lisas 3.

Et leevendada raamatukogude ruumipuudust, jätkati ka eelmisel aastal hoidlaruumidele uue kasutusfunktsiooni andmisega. Tegevuseelarvest remonditi Männi raamatukogu hoidlaruum, hangiti uut inventari ning nüüd on ruum osaliselt kasutatav rühmaruumina. Peale Sõle raamatukogu hoidlaruumi remontimist viidi õmblustuba senisest oluliselt avaramatesse tingimustesse. Lisaks olemasolevale õmblus- ja overlokõmblusmasinale on õmblustoas kasutamiseks nüüd ka kattermasin, masinate kasutajatele spetsiaalsed toolid, rätsepamannekeen, proovikabiin, uued kapid vajalike tarvikute hoidmiseks. Lisaks hangiti teenindussaalidesse diivaneid, ratastel laudu ja mugavaid toole, 7 suurt teisaldavat telerit ja 3 infokioskit. 2021. aastal kasutati inventari soetamiseks 46 234 eurot ilma km-ta (2020. aastal 33 072 eurot ilma km-ta), hangitud inventari ja seadmete loetulu on toodud Lisas 3.

Kõikidesse teenindusüksustesse hangiti külastajate loendurid, mis asendavad RFID-põhisele terviksüsteemile üleminekul tänaste turvavärvate külastuste loendamise funktsiooni. Linna investeeringute eelarvest RFID-põhisele terviksüsteemile ülemineku I etapiks eraldatud 500 000 eurot jäi kasutamata ning suunati 2022. eelarvesse. Erinevatel põhjustel jäi kasutamata ka 400 000 eurot raamatukogubussi ehituseks eraldatud raha – hanke ettevalmistustega on plaanis alustada 2022. aastal. Raamatukogubuss Katarina Jee on 13-aastane ning tema hooldus- ja remondivajadus aasta-aastalt kasvab. 2021. aastal jäi raamatukogubuss esimest korda „teele“ ning tema transportimiseks garaaži tuli kasutada puksiiri abi.

Seoses liisingulepingu lõppemisega 2021. aasta suvel viidi läbi riigihange ja liisiti uus kaubik teavikute, IT-vahendite jms transportimiseks.

Teenindusüksustesse, kus laekub rohkem sularaha, hangiti mündilugejad, mis aitavad oluliselt kokku hoida töötajate tööaega. Aasta lõpus algasid ettevalmistused üleminekuks uuele kassasüsteemile, mis võimaldab praegu aeganõudvaid tööprotsesse automatiseerida ja tagada finantsteenistusele operatiivsem ülevaade sularaha laekumisest. Juurutusprotsess toimub 2022. aasta esimeses kvartalis.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Liikumispuudega inimene saab külastada enamikke Tallinna Keskraamatukogu raamatukogudest. Ratastooliga on ligipääsetavad eestikeelse kirjanduse osakond, võõrkeelse kirjanduse osakond, Kalamaja, Kännukuke, Laagna, Männi, Männiku, Nurmenuku, Nõmme, Pelguranna, Pirit, Pääsküla, Sõle, Säase, Tondi ja Väike-Õismäe raamatukogud ning raamatukogubuss (viimases olemas invatõstuk). Ratastooliga liikuv inimene ei saa külastada Kadrioru, Paepealse ja Torupilli raamatukogu. Automaatselt avanev uks on vaid Kalamaja raamatukogul. Käsipuud paigaldati 2021. aastal Torupilli raamatukogu ja võõrkeelse kirjanduse osakonna välistrepile. Keskraamatukokku (Estonia pst 8) ei saa liikumispuudega inimene siseneda peauksest ning majas saab ta liikuda ainult koos raamatukoguhoidjaga. Kahjuks puudub võimalus pääseda teisele korrusele raamatukoguteenuseid kasutama mitmekorruselistes raamatukogudes: Kännukuke, Pääsküla ja Sõle raamatukogus. Seega puudub Sõle ja Pääsküla raamatukogus ligipääs II korrusel asuvatele arvutitöökohtadele, perioodika kohallugemisteenusele ning lastele pakutavatele teenustele. Kännukuke raamatukogus asub teisel korrusel võõrkeelne kirjandus, noortele suunatud teenused ning ka innovatsioonilabor – kõigile nendele teenustele puudub liikumispuudega inimestel ligipääs.

Invatualetid on jõudumööda varustatud abikutsesüsteemiga, 2021. aastal paigaldati abikutsesüsteem Väike-Õismäe raamatukokku, 2022. aastal on plaan paigaldada see peamaja invatualetti. 2022. aastal planeeritakse raamatukogude probleemkohtade kaardistust kaasajastada ning jätkata jõukohaste puuduste kõrvaldamist.

Liikumispuudega autojuhi või liikumispuudega või pimedat inimest teenindava juhi sõiduki parkimine raamatukogude lähedal võib olla raskendatud. Kuna liiklus pealinnas on tihe, autosid palju, siis võib raamatukogu lähedale autole parkimiskoha leidmine olla vahel üsna keeruline. Raamatukogu veebilehel on alarubriik "Erivajadustega lugejale", kus on toodud vajalik info ratastoolis lugejale.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

2021. aastal keskenduti internetiühenduse kiiruse ja kvaliteedi tõstmisele kõikides teenindusüksustes, et tagada erinevate teenuste (laenutamiseks tõrgeteta toimiv raamatukogutarkvara, e-koolitused ja e-üritused) stabiilne pakkumine. Vahetati välja WiFi seadmeid ja ruutereid ning otsiti lahendusi optilise kaabli toomiseks Mustamäe suurimasse haruraamatukokku.

Jooksvalt tegeleti vanemate arvutite väljavahetamisega ja „tuunimisega“, nt hangiti sülearvutitele suurema mahuga kõvakettad. Lisaks osteti kaugtöö tegemiseks, sh veebiteenuste pakkumiseks juurde sülearvuteid. Raamatukogudesse kohapeale osteti teenuste tutvustamiseks ning koolituste läbiviimiseks 3 infokioskit, 7 tahvelarvutit ja 7 ratastel alusega telerit.

Teenuste pakkumiseks piirangute perioodil loodi ajutised arvutitöökohad aladesse, mida oli hea tuulutada ning mis ei eeldanud läbi teenindusruumide liikumist. Raamatukogu otsinguarvutites on võimalik nüüd ka ennast lugejaks registreerida.

2021. aastal oli e-raamatukogu ELLU tarkvara arendustööde põhiohk kasutusmugavust tõstvatel funktsioonidel. Arendustööde põhiohk oli leitud vigade parandamisel ja kasutusmugavust tõstvatel funktsioonidel. Lugemiskeskonda kohandati väikestele ekraanidele sobivaks, et oleks võimalik peita menüüribad ekraani ülemises ja alumises servas ning et teksti ekraanil saaks liigutada vaid horisontaalselt. Esilehele lisati laste- ja noortekirjanduse nimekiri, milles on süsteemi poolt juhuslikult valitud soovitusel. Edetabeli koostamisel arvestatud laenutuste perioodi lühendati kuuele kuuele. Noortekirjanduse nimekiri ja edetabel uuenevad iga päev. Teavituskirju saadetakse edaspidi välja kaks korda ööpäevas, kui lugejat huvitaval e-raamatul on vabu eksemplare. Muudatus oli vajalik, et vältida teavituskirjade muutumist postkasti risustavateks e-kirjadeks.

ELLU veebilehel näidatakse tagastatud e-raamatu saadavust kellaajalise täpsusega, et lugeja teaks, millal lõppeb kahe laenutuse vaheline 24-tunnine ooteperiood. Koostöös Eesti Digiraamatute Keskusega uuendati e-raamatute eelvaadete programmi, et eelvaated oleksid optimaalse pikkusega nii lasteraamatutel kui mahukatel juturaamatutel. Kuna e-raamatutel ei ole lehekülgede nummerdust, lisati e-raamatute detailvaatesse ligikaudne lugemisele kuluv aeg. Arendustööde käigus uuendati ka ELLU administreerimismoodulis statistika aruannet ning seadistati e-raamatukogu ELLU aruandeid iga kuu alguses automaatselt välja võtma ja e-postile saatma.

3. Kogud: komplekteerimine ja töötlemine

E-kataloogis kajastub 100% raamatukogu kogust, st sisestamata kogu raamatukogul ei ole.

Tabel 4 ja 5. Kogu suurus seisuga 31.12.2020 ja elektrooniline kogu seisuga 31.12.2021

Eksemplaritüüp	Kogu suurus 31.12.2021
Raamatud ja noodid	837 331
Auvised	15 280
Elektroonilised teavikud	355
Muud teavikud	2 404
Kokku	855 370

Eksemplaritüüp	Kogu suurus 31.12.2021
E-raamatud	23 035
Audioraamatud veebis	1160
E-noodid	126
E-jadaväljaanded	4016
Kokku	28 337

Füüsiliste teavikute kogu ringluseks oli 2021. aastal 1,9, sealjuures suurim näitaja teenindusüksuses oli 2,3 ning väikseim 1,5. Ilukirjanduse osakaal oli 61%. 63% teavikutest olid aasta lõpu seisuga eestikeelsed ja 31% venekeelsed. E-raamatute ringluseks osutus 6,7 ja e-audioraamatute ringluseks 9,7. E-raamatute puhul oli ilukirjanduse osakaal 76,9% ning eestikeelsete e-raamatute osakaal 82%. Ringlus kokku kõikide raamatukogu kogude kohta oli 2,0.

Komplekteerimiskulude jagunemine:

- linnaelarvest: 391 059 € (2020. a 376 689,84 €);
- riigi toetus, sh toetus e-väljaannete hankimiseks üle-eestilise kättesaadavuse suurendamiseks: 606 037 € (2020. a 495 332,02 €);
- annetused: 10 174,37 € (2020. a 20 101,70 €);

KOKKU aastal 2021 komplekteerimiskuludeks: 1 007 270,37 € (2020. a 892 123,56 €).

Riigi toetuse jagumine:

- 23.12.2020 eraldatud väljaannete hankimise toetuse jääk 17 093 €;
- 18.01.2021 eraldatud toetus „Rahvaraamatukogude teavikud“ 375 361 €;
- 26.04.2021 eraldatud toetus kultuuriprogrammi eelarvehahenditest „Kriisimeetmete reserv“ 73 584,00 €, sh e-väljaannete komplekteerimiseks 72 000 €;
- 03.05.2021 eraldatud toetus „Rahvaraamatukogude teavikud“ 63 960 €;
- 01.06.2021 toetus kultuuriprogrammi eelarvehahenditest „Kriisimeetmete reserv“ 80 000,00, sh e-väljaannete komplekteerimiseks 77 623 €.

Kulud teavikute liikide lõikes:

- raamatutele: 620 429,60 € (2020. a 585 627, 20 €);
- perioodikale: 109 044,62 € (2020. a 109 559,16 €);
- auvistele: 4 699,55 € (2020. a 3966,64 €);
- muudele teavikutele (mängud, esemed jms): 6308,44 € (2020.a 9462,07 €);
- elektroonilistele väljaannetele: 266 788,16 € (2020. a 183 369,45 €);
 - e-raamatutele ELLUs: 200 552,25 € (2020. a 151 961,17 €);
 - e-raamatutele OverDrive'is: 25039,54 € (2020. a 11 643,32 €);
 - audioraamatutele OverDrive'is: 22 839,68 € (2020. a 12 478,63 €)
 - Eesti digiperioodikale: 218,88 € (2020. a 151,00 €)
 - Andmebaasid kokku: 13 635,60 €.

2021. aastal jätkus koostöö Tallinna Keskraamatukogu ning Tallinna Linnaarhiivi, Tallinna Linnamuuseumi, Tallinna Loomaia ja Tallinna Botaanikaia vahel raamatukogutarkvara Sierra kasutamisel.

Vastavalt ELNET Konsortsiumi kataloogimise ja märksõnastamise töörühma poolt koostatud ja kinnitatud isikunimede normpealdiste juhendile koostasid töötlusosakonna kataloogijad isikunimede normikirjeid välisautorite kohta. Normikirjeid koostatakse siis, kui selleks aega jääb.

2022. aastal algab ELNET Konsortsiumi raamatukogudes üleminek uuele kataloogimise standardile RDA. Kataloogijate jaoks tähendab see muudatusi kirjete koostamisel. Võrreldes varasemaga tuleb kirjesse sisestada rohkem ja täielikumaid andmeid, mis võib muuta kirjete koostamise vähemalt esialgu aeglasemaks. Näiteks ei tohi enam kasutada lühendeid, mitme autoriga raamatute kirjetes tuleb välja tuua kõikide autorite nimed (varem ainult esimene autor ja lühend „jt“) jne.

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Raamatukogu komplekteerimist reguleeris direktori 17. november 2020 käskkiri nr 1-2/57 „Teavikute komplekteerimine“, millega on mh kehtestatud komplekteerimispõhimõtted ja komplekteerimise kord. Töötlusosakonnal tuli jälgida, et komplekteerimine toimuks vastavalt Tallinna Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtetele ja kultuuriministri 09.01.2015 määrusele nr 1 „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“, mis reguleerib, millele tuleb 30% toetusest kulutada.

Eestis ilmuvate raamatute töörühm sai peaaegu kogu aasta vältel (v.a kevadise COVID-19 viiruse laine ajal) valida kirjandust nii, et saadi kokku (töörühma liikmeid oli võimalik ruumis hajutada), sirviti näidiseksemplare, arutati sisu üle, kuid Venemaal välja antud raamatute komplekteerimise töörühm tegi valikuid suuresti raamatute nimekirjade alusel. Nimekirjade alusel raamatute valimine ei ole lihtne, raamatuid ilmub palju ning nimekirjad on mahukad. Keeruliseks on osutunud veebis pakutava kirjelduse alusel adekvaatselt raamatute sisu hindamine. Tihti tuleb jääda ootama veebi arvustusi ning rohkemate inimeste tagasisidet. Teiseks murekohaks oli see, et ostumenetluste korraldamisega seotud ajakulu tõttu ei jõua uudiskirjandus lugejateni piisavalt kiiresti.

Eestis ilmuva raamatu komplekteerimisel oli väljakutseks lugejate poolt enimnõutud raamatute vähene eksemplaarsus. Nii mõnegi meelelahutusliku romaani või oskusliku turunduse abil populaarseks muudetud raamatu järjekorrad olid pikad, aga kõikidele neile lisaeksemplaride ostmise muudaks keeruliseks riigi poolt eraldatud komplekteerimistoetuse kasutamise nõuete täitmise ja vähendaks võimalust pakkuda mitmekesisist raamatute valikut.

Mõni haruraamatukogu on toonud välja, et vene keelt emakeelena kõnelevad lapsed on hakanud aktiivsemalt lugema ka eestikeelseid lasteraamatuid.

Tallinna Keskraamatukogu e-raamatukogud olid kõikidele Eesti elanikele avatud ka 2021. aastal. ELLU ja OverDrive'i e-raamatukogude komplekteerimisel tuli arvestada seega oluliselt laiemal lugejaskonnaga. 2021. aastal eraldas Kultuuriministeerium raamatukogule e-väljaannete üle-eestilise kättesaadavuse tagamiseks komplekteerimise toetust nii I kui II poolaastal kokku summas 149 624 eurot. E-raamatukogude valiku suurendamist toetasid ka eraannetajad, kokku annetati e-teavikute komplekteerimiseks 1000 eurot.

Arvestades raamatute hinnatõusu peavad komplekteerimistöörühmade liikmed hakkama tegema 2022. aastal senisest veelgi keerulisemaid valikuid.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

2021. aastal kujunes ühe raamatu keskmiseks hinnaks 10,30 eurot, mis on 3,2% kallim kui oli aastal 2020, mil oli keskmiseks hinnaks 9,98 eurot. Eestikeelse raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 13 eurot, mis on 2% kõrgem (2020. a 12,75 €), venekeelsel raamatul 5 eurot, mis on samuti 2% kõrgem (2020. a 4,90 €) ning teistes võõrkeeltes raamatutel 11,12 eurot, mis on 11,3% kõrgem kui 2020. aastal (2020. a 9,99 €).

Ostumenetluste läbiviimine 2021. aastal hindu ei langetanud. Eestikeelse raamatu hinnatõus oli ootuspärane, sest kirjastuste poolt oli pidevalt kuulda kurtmist, et raamatute väljaandmise kulud

kasvavad ning ka raamatupoodides oli hinnatõus täheldatav. Võib eeldada, et hinnatõus jätkub ka 2022. aastal seoses materjalide (paber, jm) ning tööjõukulude kasvuga kirjastustes ning trükitööstuses. 2021. aasta lõpus teatas Raamatu Kodu, et lõpetab paberraamatute hulгимüügi. Raamatukogu ostumenetlustes osalevad edaspidi lisaks suuematele kirjastustele seega hulгимüüjad Rahva Raamat ja Apollo Kauplused.

Raamatute juurdetulekust moodustasid:

- ostud 59 341 eksemplari, mis on 96,7% juurdetulekust;
- annetused 1888 eksemplari, mis on 3,1% juurdetulekust;
- arvelevõtmised 100 eksemplari, mis on 0,2% juurdetulekust.

Keeleliselt jagunes raamatute juurdetulek järgmiselt:

- eesti keeles 37 388 eksemplari ehk 61,0%;
- vene keeles 21 568 eksemplari ehk 35,1%;
- teistes võõrkeeltes 2373 eksemplari ehk 3,9%.

Eraisikutelt saadi annetusi 1388 (2020.a. 1071) eksemplari, riigiasutustelt 471 (2020.a. 500) eksemplari, äriettevõtetelt 55 (2020.a. 258) eksemplari, Tallinna linna asutustelt 5 eksemplari, sihtasutustelt 2 ning mittetulundusühingutelt 15 eksemplari. Riigiasutustest oli suurimaks annetajaks Eesti Lastekirjanduse Keskus ja äriettevõtetest AS Varrak.

2021. aastal oli Tallinna Keskraamatukogul kolm e-raamatukogude keskkonda: ELLU, OverDrive ja Naxos. RBdigitali e-raamatukogu lõpetas tegevuse aprilli lõpus, kuna ühines OverDrive'i e-raamatukoguga. E-raamatukogud on olnud avatud kõigile Eesti elanikele alates 2020. aasta märtsist, kui COVID-19 viiruse leviku tõttu kuulutati Eestis välja eriolukord.

E-raamatute keskmiseks hinnaks kujunes 16,70 eurot litsentsi kohta, mis on 1,2% kõrgem kui aasta varem (2020. a 16,50 €). E-audioraamatute keskmine litsentsi hind oli 41,56 eurot, mis on 6,2% kõrgem kui eelneval aastal (2020. a 39,12 €). Koroonapandeemia alguses langetasid kirjastused e-teavikute hindasid, kuid 2021. aastal need taas tõusid.

E-raamatukokku ELLU osteti e-raamatuid nii Eesti Digiraamatute Keskuselt kui otse kirjastustelt, kokku 120 kirjastuselt. Enim osteti e-raamatuid kirjastuselt Varrak, Tänapäev, Pegasus, Eesti Raamat, Petrone Print ja Fantaasia. E-raamatukogusse ELLU ettemaksuga ostetud e-raamatute litsentside keskmine hind 2021. aastal oli 16,46 eurot (2020. a 13,37 €), keskmine hind tõusis aastaga 23,1%. Esmakordselt lisatud e-raamatute litsentside keskmine hind oli 17,91 eurot, mis on 12,4% kõrgem kui eelnenud aastal. Kahe kirjastusega jätkati kasutuskorra litsentsimudeliga, mille puhul raamatukogu tasub tegelike laenutuste eest kord kvartalis. E-raamatute litsentsitingimused olid erinevad (sõltuvalt litsentsimudelitest), seetõttu on parema ülevaate jaoks vaja vaadata e-raamatute laenutuse keskmist hinda. 2021. aastal ELLUsse ostetud e-raamatute keskmine laenutuse hind oli 1,36 eurot (2020. a 1,22 €/laenus, 2019. a 1,38 €/laenus), mis on 11,5% kõrgem kui aasta varem ja samal tasemel kui kaks aastat varem. Seega on taastunud pandeemiaeelne e-raamatute hinnatase.

Eesti Lastekirjanduse Keskus pakkus kahel korral võimalust osta e-raamatute litsentse „Lugemisisu“ programmi raames. „Lugemisisu“ eesmärgiks on muuta hinnatud lastekirjandus raamatukogude kaudu lugejatele kättesaadavamaks. Riigi toetusel lisati e-raamatukogusse

ELLU lastele ja noortele suunatud e-raamatuid 18 erinevat teost (175 litsentsi). Neist 9 nimetust tõlkekirjandust lisandus ELLUusse esmakordselt.

E-raamatukogusse ELLU ostetud e-raamatutest oli teadmiskirjandust 405 nimetust (2020. a 347 nimetust), kokku 3339 litsentsi (2020. a 3158 litsentsi) ning ilukirjandust 1021 nimetust (2020. a 985 nimetust), kokku 8762 litsentsi (2020. a 8673 litsentsi).

EDRK vahendusel soovitud e-raamatute ostmiseks ei antud raamatukogule luba 32 uuele nimetusele (2020. a 21 nimetuse), mis moodustab kõigist soovitud uutest nimetustest 8,2%. Müügiloata jäänud raamatutest 12 nimetust olid eesti autorite kirjutatud ning 20 nimetust tõlkekirjandus. Neist 9 nimetust olid ilmunud Loomingu Raamatukogu sarjas mitu aastat tagasi, kuid küsimise hetkeks oli levitamisoigus lõppenud. Negatiivseid vastuseid saadi aasta jooksul kuuelt kirjastuselt.

ELLU-s juba olemasolevatele e-raamatutele lisalitsentside ostmiseks saadi EDRK vahendusel eitav vastus 110 nimetusele (2020. a 241 nimetusele), nendest 101 keeldumist tulenes asjaolust, et kirjastaja jaoks oli e-raamatu levitamise õigus lõppenud. Ülejäänud 9 nimetuse eitavad vastused (2020. a 34 eitavat vastust) saadi kuuelt kirjastajalt. Neli raamatut, mida varasematel aastatel ei müüdnud raamatukogule, said 2021. aastal ostuloo.

OverDrive'i administreerimismoodulis on raamatukogule müügiks erinevate litsentsimudelitega e-raamatuid ja audioraamatuid. Levinud mudelid on one copy/one user (OC/OU), mis on kõige ligilähedasem trükitud raamatute laenutamisele, 26 laenutuskorra ja 24-kuulise kehtivusega litsentsid. OverDrive'i e-raamatukogusse osteti 2021. aastal kokku 600 uut nimetust ja 897 litsentsi e-raamatuid (2020. aastal 683 uut nimetust ja 800 e-raamatu litsentsi): 175 nimetust (2020. a 124 nimetust) ajalise piiranguga litsentsiga, laenutuskordadega piiratud litsentsidega 115 nimetust (2020. a 130 nimetust) ning kombineeritud piiranguga litsentsiga nimetusi 201 (2020. a 171 nimetust). Lisaks osteti laenutuste arvu ja ajalise piiranguta ehk OC/OU litsentsiga e-raamatuid 293 nimetust (2020. a 375 nimetust). OC/OU litsentsiga nimetused jäävad e-kogusse möödunud ajast või laenutuste arvust sõltumata.

OverDrive'i e-raamatukogu vahendusel on lugejatele kättesaadav Tallinna Keskraamatukogu esimeste klasside kinkeraamat „Koolijütsi koolimüts. Kõige tähtsam päev“, mille autoriteks on Olivia Saar ja Aidi Vallik. PDF-vormingus e-raamat on kogus OC/OU litsentsimudeliga ehk laenutuskordade ja ajalise piiranguta mudeliga.

COVID-19 leviku algusest on OverDrive pidanud läbirääkimisi kirjastustega, et leevendada suurt e-teavikute nõudlust, mis on tekkinud viiruse leviku tõkestamiseks kehtestatud piirangute tõttu. Annetused on olnud ajutised, ligikaudu aastase kehtivusega, mille möödumisel e-teavikud kustuvad kogust, kuid mitmete raamatute puhul on raamatukogul võimalik litsentse uuesti osta. 2021. aastal lisati kogusse ajutiselt 455 nimetust e-raamatuid ja 37 nimetust audioraamatuid. Tegemist oli peamiselt lastele suunatud teadmiskirjandusega inglise ja hispaania keeles.

2021. aastal osteti OverDrive'i e-raamatukogusse 309 uut nimetust (2020. a 242 nimetust) ja 514 litsentsi (2020. a 1012 litsentsi) audioraamatuid, nende hulgas on ka lisalitsentsid eelnevatel aastatel ostetud audioraamatutele. Kümne nimetuse litsentsimudeliks on 100 laenutust mitme samaaegse kasutajaga. 2021. aastal ostetud audioraamatutest on 140 nimetust (2020. a 100 nimetust) ajalise kehtivusega, viis nimetust laenutuskordadega piiratud litsentsimudeliga, kombineeritud tingimustega mudeliga 13 nimetust ning OC/OU litsentsiga

osteti 184 nimetust (2020. a 153 nimetust). Nende litsentsimudelitega audioraamatuid saab laenata korraga üks lugeja. Ajutise annetusena lisandus kogusse 37 nimetust audioraamatuid.

Tallinna Keskraamatukogu avas Naxose muusikakogude klassikalise ja džässmuusika andmebaasid lugejatele 2020. aasta juunis. 2021. aastal lisati Naxose videokogu, mis pakub vaatamiseks ooperi- ja balletilavastusi, kontsertide salvestusi ning dokumentaalfilme heliloojatest. Kokku saab andmebaase üheaegselt kasutada 19 lugejat, nende seas on muusikaosakonna jaoks loodud eraldi ligipääsud igale andmebaasile. Naxose muusikakogudes saab muusikat kuulata voogedastusena, mis vajab pidevat internetiühendust. Nutiseadmetes muusika kuulamiseks on vaja alla laadida andmebaaside mobiilirakendused.

Digiõpikute osas 2021. aastal muutusi ei toimunud. Opiqu keskkonna arendajad ei ole veel loonud raamatukogule sobivat ligipääsumudelit, mistõttu jäid digiõpikud ostmata. 2022. aastal jätkatakse läbirääkimisi sobiva kasutusmudeli leidmiseks.

2021. aasta aprillist on Tallinna Keskraamatukogu kõikides teenindusüksustes IP-põhine juurdepääs Keelevara sõnastike otsinguportaalile.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

2022. aasta perioodika tellimiseks toimus 2021. aasta oktoobris avatud hankemenetlus „Perioodiliste trükiväljaannete tellimine ja kohalekanne 2022. aastal“ (viitenumber 241805). Riigihanke osade „Eestis ilmuvad perioodilised trükiväljaanded“, „Väljaspool Eestit (v.a Venemaal) ilmuvad perioodilised trükiväljaanded“ ja „Venemaal ilmuvad perioodilised trükiväljaanded“ edukaks pakkujaks osutus KE Ajakirjanduse OÜ.

2021. aastal telliti ajalehti 38 nimetust (2019. a 43 nimetust):

- eestikeelseid 28 nimetust;
- venekeelseid 6 nimetust;
- teistes keeltes 4 nimetust.

Ajakirju telliti 146 nimetust (2019. a 142 nimetust):

- eestikeelseid 81 nimetust;
- venekeelseid 33 nimetust;
- teistes keeltes 32 nimetust.

Lisaks tellitud perioodikale saadi annetusena 2021. aastal 10 nimetust ajalehti ning 18 nimetust ajakirju.

OverDrive'i e-raamatukogu omanikfirma ostis 2020. aasta detsembris RBdigitali e-raamatukogu. Raamatukogudele suunatud teenuste dubleerimise vältimiseks koondati sisu 2021. aasta aprilli lõpuks OverDrive'i e-raamatukogu alla. Lugeja seisukohast on mugav, et võõrkeelsed e-raamatud, audioraamatud ja e-ajakirjad leiab ühelt platvormilt. Ühinemise järel muutus aga e-ajakirjade raamatukogudele pakkumise mudel, mis tähendab, et ajakirju saab raamatukogu lisada pakatina, mitte nimetuste kaupa. E-ajakirjade paketti kuulub enam kui 3800 nimetust. Ajakirju on erinevas vanuses lugejale, valik on mitmekesine nii teemade kui keelte poolest. Lugejad võtsid muudatuse väga hästi vastu: e-ajakirjade laenutuste arv moodustas 28%

kõikidest OverDrive'ist tehtud laenutustest. E-raamatute osakaal OverDrive'i laenutustest oli 34% ja audioraamatute osakaal 37%.

IP-põhist juurdepääsu AS-i Äripäev väljaannetele võimaldati Tallinna Keskraamatukogu lugejatele teenindusosakondade ja haruraamatukogude ruumidest ka 2021. aastal vastavalt paberväljaannete tellimustele. Haruraamatukogudes said lugejad lugeda ajalehte Äripäev ning Delovõje Vedomosti (kui ajaleht oli raamatukogusse tellitud). Eestikeelse kirjanduse osakonnas ja võõrkeelse kirjanduse osakonnas oli 2021. aasta esimeses pooles juurdepääs sinna tellitud Äripäeva teabevara väljaannetele.

2021. aasta sügisel tegi AS Äripäev pakkumise IP-põhise ligipääsu võimaldamiseks Äripäeva teabevarale kõikides Tallinna Keskraamatukogu teenindusüksustes. 2021. aasta oktoobrist kuni detsembrini oli teabevara kasutamise testperiood ning AS Äripäev korraldas töötajatele koolitused. 2021. aasta lõpus otsustati teabevara kasutamist jätkata ka 2022. aastal. Tallinna Keskraamatukogu lugejate kasutuses on 17 eesti- ja 3 venekeelset teabevara erinevatest valdkondadest. Lugejad leiavad näiteks lepingute põhjal, kasulikku infot alustavale ettevõttele, tööõigusega seotud küsimuste käsitlusi, jmt.

2021. aastal oli Tallinna Keskraamatukogus võimalik kasutada mitmeid digiperioodika kontopõhiseid juurdepääse. Ekspress Meedia AS Delfi kogupakett andis kontopõhise juurdepääsu Ekspress Meedia poolt välja antavatele ajalehtedele ja ajakirjadele. Õhtuleht Kirjastuse paketti kuulusid järgmised digiväljaanded: Õhtuleht, Eesti ajalugu, Kodukiri, Kalale! Looduses, Naisteleht, Nipiraamat, Tiiu ja Toidutare. Kontopõhine juurdepääs oli 2021. aastal ajakirjade Director ja Juridica veebis leiduvale sisule.

Lugejad said seega raamatukogus kohapeal lugeda kokku 31 perioodilist väljaannet Ekspress Meedialt, Õhtulehelt ja Äripäevalt.

SA Kultuurilehe digiväljaannete ja Postimehe lugemise võimaluse osas 2021. aasta jooksul muudatusi ei toimunud. SA Kultuurilehe ajakirjade Looming ja Värske Rõhk 2020. ja 2021. aasta numbrid on ostetud e-raamatukogusse ELLU.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviste keskmiseks hinnaks kujunes 2021. aastal 12,65 eurot, mis on 11,1% kõrgem kui eelneval aastal (2020. a 11,39 €).

Auviste (sh elektrooniliste teavikute) juurdetulekust moodustasid:

- ostud 372 eksemplari ehk 88,6%;
- annetused 48 eksemplari ehk 11,4%.

3.2 Inventuurid

2021. aastal viidi läbi RFID-põhise iseteeninduse terviklahenduse riigihange. Seega ootab järgmistel aastatel ees kogu Tallinna Keskraamatukogu trükiraamatute, ajakirjade ning auviste kogude töötlemine, et raamatukogu lugejad saaksid hakata kasutama nii laenutuskappe, tarku

tagastusriiuleid kui iseteeninduseks mõeldud laenutusautomaate. 2021. aastal raamatukogude inventuure seega ei toimunud. Järgmised inventuurid on plaanis nendes teenindusüksustes, kus jõutakse 2022. aastal paigaldada RFID kiipkleebised. RFID kiipkleebistega varustamine lihtsustab ja kiirendab oluliselt inventuuride läbiviimist.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

2021. aasta suuremad muudatused teeninduskorralduses ja teenustes olid taaskord seotud koroonaviiruse haiguse COVID-19 kiire levikuga, mille tulemusel kehtestati Eestis, sh Tallinnas mitmed piirangud, mis mõjutasid ka raamatukogu teenuste pakkumist lugejatele. Lisaks e-teenuste pakkumise suurenenud mahule tuli töötajatel teha palju selgitustööd maski ja COVID-19 tõendi vastastele. Koroonaviiruse leviku mõjust saab lähemalt lugeda aruande punktist 1.1.

01.12–15.12.2021 viis raamatukogu läbi küsitluse, kus uuriti rahulolu Tallinna Keskraamatukogu teenuste ja teenindusega ehk kasutajakogemust. Küsimustikule vastas 433 lugejat. Rahulolu sai hinnata 5-punkti skaalal, millest 5 tähendas suurepärasest ning 1 alla igasugust arvestust. Kasutajakogemuse keskmiseks hindeks kujunes 4,8. Muudatusettepanekud olid peamiselt seotud raamatukogu kogudega, nt sooviti uudiskirjanduse eksemplaarsuse suurendamist ja e-raamatukogus ELLU olevate e-raamatute valiku laiendamist. Toodi välja, et raamatukogud võiksid paikneda avaramates ja kaasaegsemates ruumides ning võiks olla rohkem mugavaid istumisvõimalusi. Sooviti lahtiolekuaegade pikendamist ning raamatukogus kohapeal toimuvaid üritusi, klubisid ja tegevusi lastele ka COVID-19 aktiivse leviku perioodi. Kiideti teavikute ettetellimise võimalust ning professionaalse nõu ja info saamist.

2021.a „Tallinlaste rahuloluküsitlus 2021-5“, mille tellis Tallinna Strateegiakeskus ning viis läbi Turu-uuringute AS, sisaldas esmakordselt küsimusi ka Tallinna Keskraamatukogu kohta – uuriti raamatukogu külastamist, teadlikkust raamatukogu teenustest ning ootusi raamatukogule. Telefoniküsitlusele vastas 805 tallinlast vanuses 15 aastat ja üle selle. Küsitlusest selgus, et viimase kolme aasta jooksul on Tallinna Keskraamatukogu (sh haruraamatukogusid) külastanud 43% tallinlastest. Raamatukogu mittekülastamist põhjendati mh sellega, et vajalik info saadakse internetist või digiraamatutest. Raamatukogu teenustest teatakse enim teavikute kojulaenutuse ja kohalkasutuse teenust.

Uuring sisaldas küsimust, kus uuriti tallinlaste arvamust Tallinna Keskraamatukogu tegevuseesmärkide osas, vastusevariantideks olid „väga tähtis“, „küllaltki tähtis“, „ei ole tähtis“, „ei oska öelda“. All olevast tabelist on näha, kui suur osakaal vastanutest pidas teatud eesmärgi väga tähtsaks või küllaltki tähtsaks.

Tabel 6. Tegevuseesmärgid ning olulisuse osakaalud

Eesmärk	Väga tähtis (%)	Küllaltki tähtis (%)
Laste ja noorte lugemisharjumuse edendamine	74	23
Koolihariduse toetamine	73	23
Kultuuri ja informatsiooni kättesaadavuse tagamine vähekindlustatud inimestele	68	28
Kultuuri hoidmine ja kättesaadavaks tegemine	66	29

Usaldusväärse informatsiooni pakkumine	65	30
Elukestva õppe toetamine	63	31
Vanemate inimeste arvutioskuste parandamine	60	34
Erineva keele- ja kultuuritaustaga inimeste lõimumise toetamine	54	38
Ühiskondliku aktiivsuse ja kogukonnaelu toetamine	53	40
Inimeste loomingu eneseväljenduse toetamine	51	41

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

2021. aastal võeti raamatukogu dokumentide registreerimiseks ja haldamiseks kasutusele Tallinna linna asutustes kasutatav dokumendihaldusprogramm Postipoiss. Registreeritud dokumentide jaotust näeb tabelist 7.

Tabel 7. Registreeritud dokumentide jaotus aastal 2021.

Funktsioon	Registreeritud dokumendid, tk
Juhtimine	223
Lugejateenindus	591
Kogude kujundamine	129
Finantstegevus	95
Haldustegevus	189
Personalitöö	505, sh ka töölepingute lisad
Infotehnoloogia	13
Avalikud suhted. Arendusprojektid	63
Kokku	1808

Raamatukogu uuendas vastavalt Tallinna linnapea 11. juuni 2021. a käskkirjale nr T-4-1/21/14 „Tallinna linna asutuste ühtne asjaajamiskord“ raamatukogu asjaajamiskorda.

Raamatukogu ülesannetega seotud teave avalikustatakse raamatukogu veebilehel, Tallinna veebilehel või seaduse alusel muul viisil.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Tabel 8. Raamatukogu lugejad

Tallinna Keskraamatukogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Lugejad 2021	Muutus (+-)
KOKKU	73 521	76 171	71 314	-4857
sh ELLU	5772	18 924	13 493	-5431

Võrreldes aastaga 2020 vähenes registreeritud lugejate arv 4857 lugeja võrra (6,4%), neist 26,1% moodustasid lapsed ja noored. Seoses COVID-19 levikuga ja erinevate piirangutega, et pidurdada COVID-19 levikut, oli raamatukogus kohapeal lapsi ja noori näha vähem kui varasematel aastatel. Väikelastele laenutasid raamatuid tihti vanemad (lapsed olid koju jäetud) ning noored leidsid sõpradega kokkusaamiseks teisi kohtasid, mis ei olnud seotud kitsastest

ruumidest tulenevate piirarvudega ning hajutatuse nõudega. Nii nagu aastal 2020 (11 555 lugejat), moodustasid ka 2021. aastal (10 850 lugejat) 15,2% registreeritud lugejatest 60-aastased ja vanemad ehk kuulusid vanuse poolest koroonaviiruse riskirühma. 71,4% lugejatest moodustasid naised.

Eelpool toodud statistikat analüüsid tuleb aga silmas pidada seda, et raamatukogu pakkus palju e-teenuseid ning e-teenuste kasutamiseks (osalemiseks e-koolitustel ja e-üritustel, koolitööde nõustamiseks jututubades, infopäringutele vastamiseks chat vahendusel jm), v.a e-raamatukogudest laenamiseks, ei ole raamatukogu lugejaks registreerumine vajalik. Heaks näiteks on nt see, et 2021. aastal osales üritustel kokku ca 165 000 inimest, sh 92,6% osalejatest osalesid just veebis toimunud üritustel.

2021. aastal olid e-raamatukogu ELLU lugejatest 60% tallinlased ja 40% mittetallinlased. E-raamatukogu ELLU teenindas kultuuriministeeriumi toel kogu Eestit. E-raamatute ja e-audioraamatute laenajaid oli igas vanuses, kõige nooremad olid eelkooliealised ning kõige vanemad 92-aastane mees ja naine. Kuigi e-laenutuste arv e-raamatukogudes kasvas, siis e-lugejate arv vähenes ning seda nii Tallinnas kui mujal Eestis. Võib oletada, et mitmed loobusid e-raamatute laenutamisest seetõttu, et 2021. aastal COVID-19 leviku tõttu eriolukorda Eestis välja ei kuulutatud ning raamatukogud olid enamjaolt avatud. Samuti olid raamatukogud seekord COVID laineteks ette valmistatud ning leidnud võimalusi kontaktivabaks trükiraamatute laenutamiseks (nt teavikute ettetellimine nii raamatukokku kohapeale, pakiautomaati kui laenutuskappi). Samas, lugejad, kes e-raamatukogu ELLU kasutama jäid, kasutavad seda aktiivsemalt kui varem.

Tabel 9 ja 10. Raamatukogu külastused ja virtuaalkülastused

Tallinna Keskraamatukogu	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Külast-d 2021	Muutus 2020 vs 2021 (+/-)
KOKKU	1 134 453	813 720	830 150	+16 430

Võrreldes aastaga 2020 füüsiliste külastuste arv küll veidi tõusis, kuid jääb veel kaugelt maha koroonaviiruse eelse ehk piirangute ning kontaktide vähendamise eelse ajaga.

Oluline on siinkohal tuua, et võrreldes aastaga 2020 kasvas lugejatele vastatud e-kirjade arv 81% ehk 2021. a vastati rohkem kui 45 000 e-kirjale ning 22,2% vastati rohkem ka telefonikõnedele. Kokku vastati aasta jooksul rohkem kui 74 000 telefonikõnele.

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaal-külast-d 2019	Virtuaal-külast-d 2020	Virtuaal-külast-d 2021	Muutus 2020 vs 2021 (+/-)
KOKKU	446 523	907 594	1 080 458	+172 864

Võrreldes aastaga 2020 tõusis virtuaalkülastuste arv 19%. Kui koroonaviiruse levik ning sellega kaasnevad piirangud tõid kaasa raamatukogu poolt pakutavate e-teenuste mahu olulise tõusu, siis väljakutseks saab raamatukogule olema aasta, mil COVID-19 levik pidurdub ning

piiranguid nagu hajutatus, külastajate piirarv, osalejate piirarv jms enam ei kehtestata – leida tuleb tasakaal, kui palju ja milliseid teenuseid pakutakse raamatukogus kohapeal ning milliseid teenuseid ja mil määral veebis. Oli selgelt näha, et kui tõusis nt infoteeninduse maht seoses energiahüvitiste taotlemisega, kahanes pakutavate e-koolituste ja –ürituste maht.

Tabel 11. Raamatukogu laenutused, sh laenutused koju

Raamatu- kogu	Laenut-d 2020	Laenut-d 2021	Muutus (+-)	sh laenut-d koju 2020	sh laenut-d koju 2021	Muutus (+-)
KOKKU	2 003 959	2 064 981	+ 61 022	1 811 165	1 866 909	+ 55 744
sh e-raamatu- kogud KOKKU	131 863	140 675	+ 8812	131 863	140 675	+ 8812
<i>sh ELLU</i>	<i>111 467</i>	<i>108 437</i>	<i>- 3030</i>	<i>111 467</i>	<i>108 437</i>	<i>- 3030</i>
<i>sh OverDrive</i>	<i>15 598</i>	<i>30 015</i>	<i>+ 14 417</i>	<i>15 598</i>	<i>30 015</i>	<i>+ 14 417</i>
<i>sh RBdigital</i>	<i>3 421</i>	<i>1 287</i>	<i>- 2134</i>	<i>3 421</i>	<i>1 287</i>	<i>- 2134</i>
<i>sh Naxos</i>	<i>1377</i>	<i>936</i>	<i>- 441</i>	<i>1377</i>	<i>936</i>	<i>- 441</i>

Laenutuste mahtudes suuri muutusi 2021. aastal ei olnud, kuigi lugejate arv vähenes. Trükiraamatuid aitasid ringluses hoida tagastusluugid 13-s teenindusüksuses, mille kaudu sai teavikuid tagastada siis, kui raamatukogud olid suletud. Kuna lugejatel oli võimalik tagastada kirjandust iga kell ning tagastamist eelistati kodule lähimasse raamatukokku, ringles õigesse teenindusüksusesse lugejatele laenutamiseks aasta jooksul rohkem kui 118 000 teost.

Kuigi 2021. aastal eriolukorda välja ei kuulutatud, olid koolid varakevadel distantsõppel, suur osa elanikkonnast isolatsioonis ning kogu aasta kehtis soovitus hoiduda kontaktidest, mistõttu püsis lugejatel vajadus interneti teel kättesaadava kirjanduse järele. E-raamatukogude laenutuste arv on tõusnud igal aastal alates nende avamisest. Summaarne laenutuste arv e-raamatukogudest kasvas 2021. aastal 6,7%.

Kõikidest laenutustest koju moodustasid e- ja e-audioraamatute laenutused 7,5%. Peamiselt võõrkeelseid e-raamatuid, e-audioraamatuid ja e-ajakirju sisaldavast e-raamatukogust OverDrive laenati 2021. aastal kõige rohkem e-audioraamatuid. Tänu koostööle Eesti Audioraamatute Keskusega ning edukale eestikeelsete audioraamatute laenutamise pilootprojektile sai 2021. aastal laenata OverDrive’st ka eestikeelseid audioraamatuid.

Lisaks teavikutele laenutati ka esemeid, nii lauamänge (1959 laenutust), tööriistasid (157 laenutust), spordivahendeid (440 laenutust), seemnepakke (782 laenutust) kui muusikainstrumente (233 laenutust). Tänu annetustele saadi muusikainstrumentide valikut ka laiendada, nt saadi digiklaver ning kitarr.

Tabel 12. Infopäringud

Tallinna Keskraamatukogu	Infopäringute arv					Muutus +/-
	2017	2018	2019	2020	2021	2021 vs 2020
KOKKU	14456	13596	16771	26276	30851	+ 4575

Infopäringute all on käsitletud fakti- ja teemapäringuid, mis ei ole seotud raamatukogu töökorralduslike küsimustega ega kirjanduse leidumusega raamatukogus. Infopäringute arv oli suurem kui kunagi varem, kokku vastati 30 851 fakti- ja teemapäringule, mis on 17,6% rohkem kui aasta varem. 30% päringutest esitati virtuaalselt või telefoni teel. Enim esitati teemapäringuid.

Laste ja noorte teemapäringud olid seotud nii koolitöödega kui lihtsalt uudishimuga, nt sooviti rohkem teada kosmosest või meelepärasest spordialast. Noorte puhul saab välja tuua karjäärivaliku ja erinevate ametitega seotud teemad. Nii noortel, täiskasvanutel aga ka juba eakatel oli 2021. aastal fookuses vaimne tervis ja finantsalased teadmised. Vaimse tervise alal sooviti teavikuid üksildusest ning sellest, kuidas end nõ turgutada keerulistel perioodidel. Finantsteemad kerkisid esile nõ investeerimisbuumiga, III samba raha väljavõtmisega ja üldise hindade kerkimise tõttu (sh aasta II pooles energiahinna hüppeline tõus).

Faktipäringutest võib välja tuua küsimused COVID-19 viirusega seotud reeglite ja piirangute kohta. Kohaliku omavalitsuse valimiste perioodil uuriti hääletamisvõimaluste viise, valimisjaoskondade asukohti ja lahtiolekuaegasid. Õpilased tundsid huvi erinevate ajalooliste ja loodusteaduse faktide kohta. Ning loomulikult ka igapäevased küsimused nagu bussiajad, erinevate asutuste lahtiolekuajad ja kontaktid.

Lugejad said kasutada õigusinfosüsteemi ESTLEX, andmebaase EBSCOhost ja Oxford Music Online. 2021. aasta aprillis lisandus Keelevara sõnastike kasutamise võimalus ning alates oktoobrist pakuti ligipääsu kõikidele Äripäeva teabevaradele. Endiselt said lugejad kasutada erinevate ajalehtede ja ajakirjade veebiväljaandeid. Enamik litsentsiandmebaase on vaid raamatukogus kohapeal kasutamiseks.

4.3 RVL teenindus

Huvi raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) teenuse kasutamise vastu oli viimaste aastate madalaim. Rohkem ootavad lugejad võimalust, et saaks tellida teoseid Tallinna Keskraamatukogu ühest teenindusüksusest teise, kuid takistuseks on endiselt nii raamatukogutarkvara Sierra võimalused kui ka täiendava transpordibussi puudumine. Lugejate soov oleks saada teenust tasuta ja kiiresti. Täna on lugejatel võimalik teoseid vaid tagastada ükskõik millisesse raamatukogu teenindusüksusesse, sõltumata sellest, millisest meie teenindusüksusest see laenati. Nii tagastatakse igal aastal ca 100 000 teavikut.

Ainus Tallinna Keskraamatukogu teenindusüksus, kuhu on võimalik raamatuid tellida teisest teenindusüksusest, on raamatukogubuss ning koostööd tehakse Pelguranna raamatukoguga, kuna nad asuvad ühes hoones. Nii telliti Pelguranna raamatukogu kogust bussi 198 teost (võimalust kasutas 130 inimest).

Teavikute DPD pakiautomaatidesse tellimise võimalust kasutati kokku 438 korda, sealjuures 194 korda märtsikuus ja 64 korda aprillikuus, mil kehtisid rangemad koroonapiirangud ning raamatukogu teenuseid pakuti vaid piiratud mahus ja kontaktivabalt.

Tabel 13. RVL 2017 - 2021

RVL	2017	2018	2019	2020	2021
Saadud tellimusi	17	11	16	15	6
sh neist täidetud	17	11	16	11	6
Tellitud teistelt	2	1	2	3	0
sh neist saadud	2	1	2	2	0

4.4 Laste- ja noorteteenindus

Hoolimata koroonapiirangutest tekkinud raskustest toimus laste- ja noortetöös 2021. aastal mitmeid olulisi arenguid.

Lugemisprogrammi „Lugejaks sündinud“ laiendati lugemisväljakutsega ja temaatiliste põnnihommikutega, mis olid suunatud väikelastega peredele. Lugemisväljakutses said lapsed mängida puslemängu „Meile meeldib lugeda“, milles osalemiseks tuli valida lugemiseks raamatuid vastavalt 12 pusleruudustiku teemale (sõprus, tunded, muinasjutt jne). Kui laps oli mingil teemal raamatu läbi lugenud, sai ta selle eest järgmisel raamatukogu külastusel vastava pusletüki. Kui laps oli lugenud kõigil 12 teemal vähemalt ühe raamatu ja sellega 12 klepsu kokku saanud, moodustus neist puslelehele Ulla Saare poolt kujundatud pilt ja tekst „Meile meeldib lugeda“. Läbi aasta kestnud programm tõi raamatukogudesse hulgaliselt noori peresid ja aitas kujundada laiemat arusaamist, et raamatukogus käimise harjumuse võiks lastele tekitada juba maast-madalast.

14. aprillil korraldas Tallinna Keskraamatukogu koostöös Eesti Noortekirjanduse Ühinguga esmakordselt üle-eestilise ulatusega noortekirjanduse päeva „Noor loeb“, mis oli otseülekanadena jälgitav raamatukogu YouTube'i kanalis. Välja jagati ka kaks uut Eesti noortekirjanduse auhinda: Margus Karu noortekirjanduse auhinnaga tunnustati eelneval aastal Tallinna Keskraamatukogust kõige enam laenatud Eesti noorteraamatu autorit (2021.a pälvis selle Kaia Raudsepp romaani „Nähtamatu tüdruk“ eest) ning „Noor loeb“ auhinna pälvisid noortele enim meeldinud 2020. aasta noorteromaanid. Noortekirjanduse päeval algas ka aasta lõpuni kestnud lugemisprogramm „Noor loeb“. Kokku oli üritusel otse-eetris osalejaid 691. Noortekirjanduse päeva tähistamine 14. aprillil on kavas muuta traditsiooniks.

Kuna noortekirjanduse päev „Noor loeb“ osutus populaarseks küll eesti, kuid mitte vene keelt kõnelevate noorte seas, korraldati 21. septembril noortekirjanduse päev „Mina loen, aga sina?“, mille sihtgrupiks olid just vene noored. Üritus toimus raamatukogu Zoomis ja seda kanti üle raamatukogu YouTube'i kanalil. Osalejateks olid noored kogu Eestist, lisaks Tallinnale nt Tartust, Narvast ja Paikusest. Kokku võttis päevast osa 466 noort.

Tallinna Keskraamatukogu pälvis kahe eduka noortekirjanduse päeva korraldamise eest tunnustuse konkursil "Suured teod Tallinna noortele 2021".

Püüdes ka piirangute perioodil laste lugemishuvi hoida, loodi tavapärasest rohkem saateid ja raamatuid tutvustavaid videoid veebi, mis leidsid ka küllaltki suure vaatajaskonna (nt lugemisprogrammis “Suvi raamatuga” tehti kokku 37 videot, millel oli aasta lõpuks kokku üle 3000 vaatamise).

Kuigi blogipostituste arv võrreldes 2020. aastaga mõnevõrra langes, tegi laste ja noorte lugemisblogi "Loe mind" kasutatavus suure hüppe.

Tabel 14. Loe mind blogi kasutatavus

“Loe mind”	2020	2021	Muutus +/-
Postitused	304	209	- 95
Blogi külastused	33 285	61 918	+ 28 633

Kasutajate tuntav ekraaniväsimus muutis keerulisemaks koostöö algklasside ja lasteaedadega. Raamatukogult sooviti pidevalt kontaktkohtumisi, mida aga kehtivate piirangute tõttu ei olnud enamasti võimalik korraldada. Võimalusel toimusid raamatukogutunnid õues, raamatukoguhoidjad käisid raamatukohvriga lasteaedadel ja koolidel külas või kutsuti rühmi-klasse lähimasse parki näiteks lugemismänge mängima. Füüsiliste külastuste piirangud ning COVID-19 viiruse aktiivne levik vähendasid aga siiski nii raamatukogutundide arvu kui laste harjumust raamatukogu külastada.

Hästi võeti vastu mitmed noortele suunatud põhjaliku sisu ja tagasisidestamisega e-viktoriinid (nt muusikaviktoriinid Beethoven 250“ ja „KISUB TORMISEKS“), mis leidsid õpetajate seas väga laialdast kasutust ja sooja vastuvõttu. E-viktoriinidest võtsid osa ka koolid väljaspoolt Tallinna, nt Parksepa Keskkool ja Hiiumaa Gümnaasium.

2017. aastal alustatud lasteaedadele suunatud rändkoguteenuse „Mesilane Miti raamatutaru lasteaias“ pakkumine jätkus ka 2021. aastal. Teenuse raames komplekteeritakse ja viiakse lasteaiarühmadele laenuks kaste lasteraamatutega ning korraldatakse ka nende tagasitoomine raamatukokku. 2021. aasta lõpuks oli teenuse kasutamiseks lepingu sõlminud 102 lasteaeda, kokku laenutati lasteaedadele 15 049 teavikut. Kuigi haigestumiste tõttu olid lasteaedades rühmad tavapärasest väiksemad ning vahepeal vähendati seepärast ajutiselt ka Miti raamatukastide tellimusi, on teenuse kasutamine tervikuna siiski tõusuteel.

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

2021. aastal osteti Tallinna Keskraamatukogu füüsiliste teavikute kogusse lastele suunatud teavikuid 16 745 eksemplari (sh 16 694 raamatut, 26 nooti ning 25 avust) ja noortekirjandust 2220 eksemplari (kõik raamatud). Lastekirjanduse osakaal kõikidest 2021. aastal ostetud teavikutest oli 28,2% eksemplaridest. Noortekirjanduse osakaal kõigist ostetud eksemplaridest oli 3,7% ja soetusmaksumusest 3,6%. Kokku moodustasid 2021. aastal ostetud laste- ja noortekirjanduse teavikud 32% kõikidest ostetud eksemplaridest ja 25,4% teavikute soetusmaksumusest.

Raamatukogu jälgis komplekteerimisel nomineeritud ja auhinnatud (nt Hea Lasteraamatu ja Hea Noorteraamatu, Paabeli Torn, Aasta Rosin, Nukits, noorsooromaanivõistlused, kaunimate lasteraamatute konkurss) teoste nimekirju ning koolide soovituslikku kirjandust. Vajadusel kasutati järelkomplekteerimise võimalust. Suuremas eksemplaarsuses komplekteeriti ka raamatukogu lugemisprogrammidesse (nt Suvi raamatuga, noorte lugemisväljakutse) valitud teoseid. Pisematele lugejatele ja kampaaniaks „Lugejaks sündinud“ komplekteeriti mitmekesisemalt ja suuremas eksemplaarsuses väikelastele mõeldud raamatuid. Vastavalt nõudluse suurenemisele tellitakse noortele järjest enam ka ingliskeelset kirjandust. Paepealse raamatukogu jätkas koomiksikogu komplekteerimist koomiksitate, mangade ja graafiliste romaanidega nii lastele kui noortele peamiselt eesti, vene ja inglise keeles.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 15, 16 ja 17. Alla 17-aastased raamatukogu lugejad, alla 17-aastaste lugejate laenutuste ja külastuste arv

Tallinna Keskraamatukogu	Lugejad 2017	Lugejad 2018	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Lugejad 2021	Muutus 2020 vs 2021 (+/-)
KOKKU	16 588	17 371	18 975	18 073	16 805	- 1716

Tallinna Keskraamatukogu	Laenut-d 2017	Laenut-d 2018	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Laenut-d 2021	Muutus 2020 vs 2021 (+/-)
KOKKU	186 769	190 329	204 481	204 882	175 581	- 29 301

Tallinna Keskraamatukogu	Külast-d 2017	Külast-d 2018	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Külast-d 2021	Muutus 2020 vs 2021 (+/-)
KOKKU	186 769	190 329	267 373	188 242	153 722	- 34 520

Teine pandeemia-aasta tõi laste ja noorte osas kaasa nii lugejate, külastuste kui laenutuste languse. Pikaajalised piirangud, millega kaasnesid huviringide tegevuse ja erinevate vaba aja veetmise võimaluste peatamine raamatukogus kohapeal, on muutnud laste ja noorte harjumusi ning raamatukogusse satutakse harvem. Piirangute leevenedes ja pandeemia lõppedes seisab raamatukogu ees väljakutse need harjumused taas ümber kujundada.

4.4.3 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine, sh suuremad üritused.

Tallinna linna I klasside õpilastele kinkeraamatu väljaandmine on olnud alates 2007. aastast üheks raamatukogu edukamaks laste lugemisharjumust kujundavaks tegevuseks. Raamatu väljaandmise peamiseks eesmärgiks on olnud tagada, et lapsed käiksid esimeses klassis õppimise ajal koos õpetajatega läbi tee koolist raamatukokku ning õpiksid raamatukogu võimalusi tundma. Piirangute tõttu toimus kinkeraamatute üleandmine 2021. aastal tavapärasest teisiti – klassid ei tulnud raamatukokku kohapeale, vaid kõik raamatud viidi koolidesse ja lastele tehti raamatukogu tutvustav virtuaaltund, kutsudes neid raamatukogu avastama koos perega. Ka kinkeraamatu esitlus toimus veebis. Kinkeraamatuks oli seekord trelraamat, mille ühe poole moodustab Olivia Saare „Koolijütsi koolimüts“, teise poole Aidi Valliku „Kõige tähtsam päev“. Raamatu on illustreerinud Tuulike Kivestu.

2020. aastal alguse saanud väikelastega kodukontoris olevatele peredele suunatud kampaania „Loeme ette” jätkus väiksemas mahus, sest lasteaiad ja koolid olid enamasti avatud. Kokku toimus aasta jooksul telefoni ja Skype teel 409 kõnet, mille jooksul loeti lastele jutte ette või lugesid lapsed raamatukoguhoidjatele.

Toimusid traditsioonilised ülesüsteemsed ettevõtmised – orienteerumismäng „Aardejaht” ning lugemisprogrammid „Suvi raamatuga” ja „Loeme ennast botaanikaaeda“. Jätkus ka osavõtt Eesti Lastekirjanduse Keskuse organiseeritud üle-eestilisest lugemisprogrammist „Lugemisisu”.

Lisaks traditsioonilistele programmidele algatati ka mitmeid uusi ettevõtmisi. Et talvel hoolimata piirangutest laste lugemishuvi hoida, toimus lugemisprogramm „Talv raamatuga”, mis sarnanes olemuselt traditsioonilise lugemisprogrammiga „Suvi raamatuga“. Lugemisprogrammi lõpuüritus toimus Facebook´is otse-eebris, esinesid lastemuuseum MiiaMilla ja programmi jooksul enim loetud raamatu „Piparkoogilugu” autor Piret Veigel.

Eesti Vabariigi sünnipäevaks kuulutati välja lugemisväljakutse „Loeme läbi Eestimaa”, mille eesmärgiks oli populariseerida eesti autorite teoseid. Iga lugemiseks valitud raamat tuli seostada erineva Eesti maakonnaga (kas autor on sealt pärit, tegevus toimub seal vm). Iga maakonna kohta oli soovitusena toodud ka tuntumad eesti lastekirjanikud ja nende looming.

Emadepäevaks kutsuti kõiki osalema emadele pühendatud üleskutses „Igal emal oma nägu” ning kirjutama emale mõeldes jutt või luuletus. Osalemiseks tuli lõpetada lastekirjanik Ketlin Priilinna alustatud jutt või luuletaja Ülle Kütseni alustatud luuletus. Kirjutada võis nii eesti, inglise kui vene keeles. Kokku osales üle 100 lapse ja ema. Laekunud töödest valmis veebiraamat „Igal emal oma nägu”.

Detsembris valmis e-keskkonnas Jõulukalender. Detsembrikuu jooksul sai kuni 24. kuupäevani avada iga päev jõulukalendris uue toreda üllatuse, mille seas oli luulevõimlemisi, meisterdusõpetusi, lugemissoovitusi ja palju muud.

Jätkus koostöö MTÜ Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühingu, kelle toel tegutses raamatukogudes seitse lugemiskoeratiimi. Nõudlus lugemisaegade järgi oli väga suur, mistõttu sooviksime saada igasse linnaosasse vähemalt üks lugemiskoeratiim.

Alates 2013. aastast saavad „Raamatuga priiks“ kampaania raames alaealised tähtaja ületanud teaviku(te) tagastamisel viivitatud aja eest tasu maksmise asemel raamatukogus raamatuid lugeda. 2021. aastal luges 183 last kokku 7883 minutit raamatuid.

2021. aasta jaanuaris sai alguse koostöö Facebooki grupiga NinaZavrik - minu kakskeelne laps. Grupil on üle 3000 liikme – vene keelt kõnelevad lapsevanemad, kes soovivad oma lapsi kasvatada kakskeelsena. Laste- ja noorteteenindus koostab grupile regulaarselt (u kord-kaks kvartalis) lasteraamatute nimekirja, mis sobiksid kakskeelsetele lastele ette- ja iseseisvalt lugemiseks.

Tallinna Keskraamatukogu Noorteka Facebooki kanalil toimusid regulaarselt erinevad live kohtumised, tutvustati e-raamatukogusid ja noortekirjandust, intervjueriti noortekirjanikke, bookstagrammereid, raamatukoguhoidjaid ja noori lugejaid endid. Mitmetele live’idele aitasid kaasa raamatukogu noored vabatahtlikud.

Noortele suunatud tegevustest toimus lisaks p 4.4 kirjeldatud noortekirjanduse päevadele aprillist detsembrini lugemisväljakutse „Noor loeb“. Toimus ka traditsiooniline mitmevooruline kirjandusviktoriin (R)ajunoor, kus kolmeliikmelised võistkonnad panid proovile oma teadmised noortekirjandusest, kooli soovituslikust kirjandusest ja kirjandusklassikast. Traditsiooniliselt korraldas Tallinna Keskraamatukogu ka luulevõistluse Vabariiklik Noorte Luuleprõmm Tallinna eelvooru.

Koostöös Kesklinna ja Pääsküla noortekeskustega korraldati septembris-oktoobris 13-26-aastastele noortele töötubade sari „Vaim valmis“. Projekti eesmärgiks oli anda noortele teadmisi kultuuri, naeru ja kirjanduse abil vaimse tervise hoidmise võimalustest, innustades noori rohkem kultuurist osa saama ning kogetud kultuurielamusi teistega jagama. Projekti „Vaim valmis“ läbiviimist toetasid Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing ja Kultuuriministerium.

Valiku toimunud laste- ja noorteüritustest koos temade ja osalejate arvudega leiab Lisast 4.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Koduteenindus on teavikute koju toomise teenus, mida raamatukogu pakub Tallinna elanikele, kelle tervislik seisund ei võimalda raamatukogu külastada. Eriolukorra perioodil pakuti koduteenindust kõigile Tallinna linna pensionäridele, kel COVID-19 riskigrupi kuulumise tõttu võis olla ohtlik väljas liikuda. Teavikuid viidi koju üks kord kuus. Koju oli võimalik tellida eestikeelse kirjanduse osakonna, võõrkeelse kirjanduse osakonna ja muusikaosakonna kojulaenutatavaid teavikuid (raamatuid, ajakirju, CDsid, DVDsid jms), soovi korral ka spordivahendeid ja muusikainstrumente.

Koduteeninduse lugejatele pakuti järgmisi teenuseid: kojulaenus, teaviku ootejärjekorda lisamine; arvutikoolituste läbiviimine lugejate kodudes; erinevad e-teenused; kirjandus- või teemanimestike koostamine; infopäringutele vastamine; e-raamatukogude kasutamine; printimine; koopiategemine.

Tabel 18. Koduteeninduse ülevaade

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv	Laenutuste arv
2019	518	9	74	2558
2020	563	9	92	3794
2021	593	9	97	3761
Muutus +/-	+ 30	9	+ 5	- 33

Raamatukogu koduteeninduse võimalusest teavitati lugejaid raamatukogus kohapeal, veebilehel ja sotsiaalmeedias ning ajalehtede ja televisiooni vahendusel. Mitmed lugejad kuulsid võimalusest tuttavatelt ja sugulastelt, mistõttu on oluline tutvustada teenust kõikidele vanusegruppidele. Koduteeninduse eakaim lugeja oli 2021. aastal 98-aastane.

Koduteeninduse pakkumisel oli seoses COVID-19 viiruse aktiivse levikuga märtsis ja aprillis katkestusi. Mitmed lugejad andsid ka teada, et sõidavad sügiseni maakohtadesse, kus tunnevad ennast turvalisemalt kui linnas. Oli lugejaid, kes siirdusid elama hooldekodudesse väljaspool Tallinna ning paraku ka neid, kes meie seast lahkusid jäädavalt. Siiski püsis koduteeninduse osutamise maht võrreldes eelneva aastaga enam-vähem sama.

2021.a oli eakatele lugejatele vaimsalt raskevõitu, sellest hoolimata jätkus neil hingesoojust raamatukoguhoidjatele heade sõnade ütlemiseks ja jätkuvalt hea tervise soovimiseks. Raamatukogule saadeti kaarte ja tänati nii heade raamatusoovituste kui ka meeldiva ja hingekosutava vestluse eest. Oli tunda, et vajadus jutuaajamise järele on suur. Isoleerituse vähendamiseks on plaanis arendada 2022. aastal telefoniseltsingu teenust, kus kindlatel kellaaegadel saavad eakad raamatukokku helistada ning pikemalt raamatukoguhoidjaga kirjandusest rääkida ning raamatusoovitusi uurida.

Erivajadustega inimestele teenuste pakkumisel oli raamatukogule oluline koostööpartner AS Hoolekandeteenused. Psüühiliste haiguste ja vaimupuudega inimestele tehti veebi teel uudiste ülevaateid, sh vene keeles, viidi läbi muinasjutuhommikuid ja muusikahommikuid. Nimetatud tegevuste pakkumisega tegelesid eestikeelse ja võõrkeelse kirjanduse osakond, Kalamaja, Pelguranna, Pirita ja Sõle haruraamatukogud. Kokku toimus 24 uudiste ülevaadet 653 erivajadusega inimesele. Sõle raamatukogu muinasjutuhommikud toimusid veebis 9 korral ja neist võttis osa 372 inimest, kahel korral toimusid muinasjutuhommikud ka raamatukogus kohapeal. Muusikahommikuid viidi läbi 7 korral: 2 korda aprillis, maist augustini kord kuus ja aasta viimane kohtumine pidi toimuma oktoobris kohapeal, aga piirangute tõttu oldi sunnitud taas veebisilda kasutama. Muusikahommikutel tutvustati erinevaid instrumente: mängiti kuulamismõistatusi, vaadati videonäiteid, lauldi ja liiguti, võimalusel imiteeriti erinevate pillide mänguvõtteid. AS Hoolekandeteenuste kodud, kus olid kohapeal pillid olemas, said kaasmänguks neid mängida.

AS Hoolekandeteenused klientidele viidi Nurmenuku raamatukogus läbi kaks arvuti algõppe koolitust, millest võttis osa kokku 14 inimest. Koolitust planeeriti läbi viia ka Paepealse raamatukogus, kuid koroonaviirusest tingitud piirangute tõttu jäid need ära. Sellegipoolest

kiideti toimunud koolitusi väga ning 2022. aastal soovitakse piirangute leevenemisel koolitustega jätkata.

2021. aasta kevadel alustas Paepealse raamatukogu koostööd Iru Hooldekoduga. Kaks korda kuus toimuvatel kohtumistel olid teemadeks tähtpäevadega seotud tegevused, loeti luuletusi või raamatukatkendeid, tehti tutvust kirjanike loominguga. Kohtumised toimusid nii eesti kui vene keeles. Kokku toimus 10 sellist üritust, millest võttis osa 147 osalejat. Väga hea koostöö jätkus ka Pihlakoduga. Nõmme, Viimsi ja Tabasalu Pihlakodu elanikele tutvustati kirjandust ja loeti proosa- ja luulekatkendeid ette, tehti uudiste ülevaateid, sh vene keeles, viidi läbi ka folkloorihommikuid. Koostööst võtsid osa eestikeelse kirjanduse osakond, võõrkeelse kirjanduse osakond, Nõmme raamatukogu ja Kalamaja raamatukogu. 2021. aastal viidi Pihlakodu elanikele läbi 30 üritust, millest võttis osa 699 osalejat.

Rändkoguteenust pakuti eestikeelse kirjanduse osakonnas ning muusika- ja filmisaalis 2021. aastal 15 asutusele 81 kasutuskorraga: kokku laenati 2989 teavikut ja üks muusikainstrument. Peamised kasutajad olid Kaitseväge Peastaap, Tallinna Laste Turvakeskus ja Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühing.

Tabel 19. Teenused teistele asutustele: rändkoguteenus

Teenused teistele asutustele	Kasutajate arv	Laenutuste arv
Rändkoguteenus	15 (2020.a 14)	2989 (2020.a 2799)
Rändkoguteenus munitsipaallasteaedadele	102 (2020.a 99)	15 049 (2020.a 13 654)

4.6 Raamatukogu kui kohaliku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Kirjandus- ja kultuuriüritused ning nendes osalemine oli jätkuvalt oluliselt mõjutatud pandeemiast. Linnaruumis jäid ära mitmed suured avalikud üritused (nt Merepäevad), samuti lükkusid veelgi edasi mitmed varem kokkulepitud koostööd (nt IduEDU) jne. Mõned suuremad traditsioonilised ettevõtmised nagu Kirjandustänava festival, Vanalinnapäevad jne siiski toimusid ning leidis raamatukogu võimalusi ka suvisel ajal lugejatele tegevuste pakkumiseks, nt õueraamatukogudes haruraamatukogude hoovides.

Tabel 20. Kirjandus- ja kultuuriüritused

	Kirjandus- ja kultuuriürituste arv 2020	Kirjandus- ja kultuuriürituste arv 2021	Muutus (+/-)
KOKKU	2014	1755	-259
sh lastele vanuses kuni 13	1096	877	-219
sh noortele 14-26	452	420	-32

Kohapealsete tegevuste piirangute jätkumine mõjutas negatiivses suunas ürituste arvu. Peamiselt vähenesid lastele ja noortele suunatud üritused. 2020. aastal, kui raamatukogu püüdis igati toetada laste ja noorte toimetulekut piirangute ja distantsõppega, oli lastele ja noortele suunatud ürituste osakaal (mida viidi läbi veebis) väga suur – 76,9% üritustest, st ca 10% tavapärasest enam. 2021. aastal langes see osakaal 50%ni, laste ja noorte huvi veebitegevuste vastu kahanes. Kuna piirangute tõttu ei saanud valdava osa aastast üritusi raamatukogus kohapeal korraldada, leidsid lapsed endale koolivälisel ajal pigem muid tegevusi.

Tabel 21. Kirjandus- ja kultuuriüritustel osalejad

	Kirjandus- ja kultuuriüritustel osalejad 2020	Kirjandus- ja kultuuriüritustel osalejad 2021	Muutus (+/-)
KOKKU	57 041	164 738	+107 697
sh lapsed vanuses kuni 13	33 988	79 975	+45 987
sh noored vanuses 14-26	4831	47 503	+52 334

Võrreldes ürituste arvu langusega on kirjandus- ja kultuuriürituste osalejate arv teinud väga suure hüppe, seda peamiselt seetõttu, et raamatukogu otsustas paljud ettevõtmised salvestada, et huvilised saaksid osaleda just neile sobival ajahetkel, k.a ajal, mil raamatukogud on füüsiliselt suletud. Populaarsematel, nagu näiteks sarja „Rahatargaks raamatukogus“ kohtumistel, võib olla tuhandeid järelvaatamisi. See näitabki seda, et paljude inimeste jaoks on järjest olulisem sisutarbimise paindlikkus ning kindlal kellaajal toimuvate ürituste kõrvale vajataksegi järelvaatamise võimalusi.

Tabel 22. Virtuaalüritused ja virtuaalüritustel osalejad

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		sh virtuaalürituste järelvaatajate arv	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
KOKKU	629	1165	35 634	152 933	Statistikat eraldi ei arvestatud	131 161

Näituste arv langes teist aastat järjest, mis on pandeemia tingimustes ja arvestades kehtinud piiranguid ka oodatav.

COVID-19 tõendi kontrollimise nõue näituste külastamisel tähendas raamatukogu jaoks seda, et näituste korraldamisest tuli ajutiselt loobuda, kuna ei jätkunud personaliressurssi nõude kontrollimise täitmiseks. Paljud näituste avamised tühistati ning näitused jäeti üles panemata. Koostati küll mõningaid virtuaalnäituseid, kuid kuna see on ajamahukas tegevus, siis mitte väga suures ulatuses.

Tabel 23. Näitused ja väljapanekud

	Näitused ja väljapanekud 2020	Näitused ja väljapanekud 2021	Muutus (+/-)
KOKKU	1226	1085	-141
sh näitused	246	156	-90

COVID-19 tõendi kontrollimise nõue näituste külastamisel tähendas raamatukogu jaoks seda, et näituste korraldamisest tuli ajutiselt loobuda, kuna ei jätkunud personaliressurssi nõude kontrollimise täitmiseks. Paljud näituste avamised tühistati ning näitused jäeti üles panemata. Koostati küll mõningaid virtuaalnäituseid, kuid kuna see on ajamahukas tegevus, siis mitte väga suures ulatuses.

Tabel 24. Virtuaalnäitused ja virtuaalnäituste külastajate arv

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaalnäituste arv 2020	Virtuaalnäituste arv 2021	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2021
KOKKU	8	37	Statistikat eraldi ei arvestatud	Arvestatakse võimalusel aastal 2022

4.6.1 kohalikul tasandil

Suurematest üritusesarjadest toimus suvel luulepiknike sari „Luule lainel“. Raamatukogude hoovides ja linnaruumis korraldatud üritustel kõlas luule elavas esituses. Suve jooksul toimus kokku kaheksa üritust, igal esines kaks luuletajat. Peale nõ ametlikku programmi pakuti ka vaba lava, mille kuulajad soojalt omaks võtsid ja kasutasid aktiivselt oma loomingu esitamiseks. Kõige rohkem kuulajaid oli juuli alguses toimunud Kännukuke ja Nõmme raamatukogu luuleõhtutel, samuti oli väga menukas Kirjandustänav festivalil toimunud luulehommik peredele ning Pelguranna raamatukogu üritus, kus kõlas eesti- ja venekeelne luule.

Veebiüritustest osutus nii osalejate kui ka järelvaatajate arvu põhjal populaarseimaks sari „Rahatargaks raamatukogus“. Ürituste teemad olid mitmekülgsed, põnevad ja äärmiselt aktuaalsed, sest investeerijaid ning investeerida soovijaid on aina enam. Igakuised kohtumised pakkusid huvi nii kogenud kui ka algajatele investeerijatele, nt reklaamisid üritust Instagramis mitmed tuntud investeerimistegelased (Rahakratt). Mitmel videol on järelvaatamisi lausa tuhandetes.

Koroonaviiruse leviku peatamise juhtnõore järgides õnnestus korraldada mõned „Kammermuusikud linnas“ kontserdid: 29.09 „Klassikast tangoni“ Liina Žigurs (viola), Regina Udod (kontrabass) ja 14.12 „Elas kord ...“ Taavi Orro (klarnet), Talvi Nurgamaa (viola), Talvi Hunt (klaver).

Koostöös MTÜ Mondoga jätkusid dokfilmiõhtud noortele, kus näidati filme ja arutleti globaalse ulatusega teemadel nagu inimõigused, lõimumine, arengukoostöö, haridus, keskkonnaprobleemid jne. Ka filmiõhtud kolisid 2021. aastal veebi.

Kuigi piirangute ja koroonaoahu tõttu toimus suur hulk senioridele suunatud koolitusi ja üritusi veebis, oli senioridel tegelikult äärmiselt suur igatsus ka kohapealsete ürituste järele. Suvel ja

sügisel õnnestus raamatukogudes kohapeal korraldada 34 seenioride kohtumist, millest võttis osa 188 inimest. Grupid hoiti hajutatuse tagamiseks väikesed ning kohati pidi ürituste toimumise info levikut pigem piirama, et ei tekiks liiga palju ukse taha jäävaid huvilisi. Üritustele kutsuti esinejaid erinevatest valdkondadest, nt ajakirjanik ja MTÜ Kuldliiga juhatuse liige Aimar Altosaar, joogaõpetaja Holger Oidjärv, soome-ugri hõimuliikumise edendaja Jaan Prozes ja Ukraina Kultuurikeskuse esindajad Anatoli Ljutjuk ja Hanna Dovha. Populaarseks osutusid eesti kultuuriruumile pühendatud üritused, näiteks räägiti Narva maantee ajaloo, Kopli kalmistupargi loost ja ka Julius Sergius von Kleverist (Eestist pärit baltisaksa maalikunstnik). Toimusid ka “jalutuskäigud” Eesti maakondades, mille käigus raamatukoguhoidja tutvustas ühe kohtumise jooksul valitud maakonna tuntud inimesi, vaatamisväärsusi, piirkonda käsitlevat kirjandust jpm.

Alternatiivina siseruumides toimuvatele üritustele viidi seenioridele läbi ka vabaõhuüritusi. Näiteks Nõmme raamatukogus toimus sügisel tervisehommik, mille raames suunduti ühiselt Glehni lossi juurde, kus harjutati nutiseadmega pildistamist ja tutvuti kaardirakendusega nutiseadmes. Vabaõhuüritus sai osalejatelt positiivse tagasiside ning oldi seda meelt, et soojemate ilmade saabudes ning kui koroonaviirusest tingitud oht möödub, võiks selliseid tervisehommikuid veel korrata. Kännukuke raamatukogu hoovis toimusid suvel aga Mustamäe linnaosa juubilaride üritused, kust käis läbi mitusada Mustamäel elavat seeniorit.

Tallinna Kultuuri- ja Spordiameti eestvedamisel ja rahastusel korraldati augusti lõpus Kultuuriöö ja septembris rahvuskultuuride nädala üritusi. Oktoobris pakuti koos Täiskasvanud õppija nädala tugivõrgustikuga koolitusi, üritusi, keelekohvikuid jne.

Keelekohvikuid toimus aasta jooksul 423 korda, osalejaid oli kokku 1145. Õppida sai eesti, inglise, prantsuse, hispaania, rootsi ja võro keelt. Lõimumisalast koostööd tehti Tallinna Kesklinna Valitsusega - ühiselt arendati teenuseid uussisserändajatele, nt viidi läbi ingliskeelseid taskuhäälinguid ning koostati uussisserändajatele jagatav flaiier, mis tutvustab raamatukogu võimalusi. Valmistati ka ette 2022. aastal toimuvat kultuurikogemuste vahetamise sarja „Culture Swap“.

Jätkus koostöö erinevate piirkondade kogukonnaaedadega. Raamatukogu on neile partneriks nii Seemnelaeka kui Tööriistalaeka teenuseid pakkudes. 2021. aastal avati ka uus kogukonnaaed Kännukuke raamatukogu hoovis.

Vabatahtlike kaasamine aitab tugevdada sidemeid raamatukogu ja kogukonna vahel ning võimaldab korda saata oluliselt enam, kui raamatukogu muidu suudaks. Väga suur abi on vabatahtlikest olnud nii raamatukogu igapäevatoos (riulite korrastamine jms) kui ka keelekohvikute ja koolituste läbiviimisel, erinevate ürituste, klubide ja ringide korraldamisel, samuti raamatututvustuste kirjutamisel kirjandusblogidesse jne. Kahjuks mõjutasid pandeemia ja paljud ära jäänud või piiratud tegevused ka vabatahtlikele pakutavaid võimalusi, seega ka arvu. Kui pandeemia eel, 2019. aastal tegutses Tallinna Keskraamatukogus 243 vabatahtlikku ja 2020. aastal langes see arv 214ni (neist 80 alaealised), siis 2021. aastal oli vabatahtlikke 125, (neist 44 alaealised).

4.6.2 riiklikul tasandil

„Kultuuri arengukava 2021-2030“ eesmärke silmas pidades korraldati kirjandusüritusi ning paljud neist said teoks tänu Eesti Kultuurkapitali rahastusele. Teatud projektid nagu näiteks

„Kirjanik raamatukogus“, „Mis uudist, raamatukogu“, „Lugejate neljapäev“ toimusid Kultuurkapitali toetuse toel juba mitmendat hooaega ning see on taganud ürituste regulaarsuse ja loonud nii esinejate kui lugejate jaoks traditsiooni, mida teatakse ja oodatakse. 2021. aasta esimesel poolaastal lõpetati üheksas täiskasvanutele suunatud „Raamatuga kevadesse“ lugemisprogramm, mille pealkirjaks oli „Siin- ja sealpool ukسلäve“ ning teemaks kodu. Oktoobris algas lugemisprogrammi 10. hooaeg, mille pealkirjaks „Lugemise kunst“ ning lugemiseks valitud teosed on seotud raamatute, raamatukogude ja loominguga.

„Sidusa Eesti arengukava 2021-2030“ eesmäärke toetas raamatukogu erinevate lõimumistegevustega – keelekohvikud ja -ringid, mitmekeelsed koolitused ja üritused jne.

Tallinna Keskraamatukogu osales Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu poolt veetud visioonidokumendi „21. sajandi raamatukogu“ visioonidokumendi uuendamisel. Samuti kuulus Tallinna Keskraamatukogu raamatukogude teema-aastat ettevalmistavasse töögruppi.

Raamatukogu tegi ettepanekuid autoriõiguse seaduse muutmise seaduse eelnõusse seoses kahe EL autoriõiguse direktiivi ülevõtmisega (2019/789 ja 2019/790). Kuna rahvaraamatukogud toetavad nii formaalõpet kui ka elukestvat õpet, mitteformaalõpet, tehti ettepanek muuta sõnastust selliselt, et ka kultuuripärandiasutustel oleks õigus saada kasu erandist, mis reguleerib teose vaba kasutamist hariduslikel eesmärkidel. Samuti tegi raamatukogu ettepaneku muuta perioodi, peale mida võiks eeldada, et teos on kaubanduskäibest väljas – kui eelnõus oli toodud konkreetne aasta (1970), siis raamatukogu ettepanek oli, et perioodi arvestataks jooksvalt ning et aluseks oleks 20 aastat (nõ üks põlvkond). Lisaks toodi ära, et antud säte võiks kohalduda ka audiovisuaalse teose ja fonogrammi puhul (ehk vastavat EL direktiivi tuleks muuta).

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Tallinna Keskraamatukogu osaleb Põhja- ja Baltimaade raamatukogude koostöövõrgustiku tegevuses. Jätkus 2017. a alguse saanud ühisprojekti „CreaTeams in Library“ alamprojekt „My Green Identity“, mis propageerib rohelist mõtteviisi ja säästlikke eluviise. Projektipartneritega jagatakse kogemusi ja viiakse läbi tegevusi, mis harivad roheteemadel kohalikke kogukondi.

Tallinna Keskraamatukogu kuulub NAPLE e-raamatute töörühma, NAPLE vähemusrahvuste ja –keelte töörühma ning IFLA MetLib (Metropolitan Libraries Section, linnade, mille elanikkonna arv on 400 000 või suurem, keskraamatukogude koostöövõrgustik) võrgustikku.

Alates 2021. aastast on Tallinna Keskraamatukogu projekti „ACCESS – kultuuri kättesaadavus kõikidele linnakodanikele“ töörühmas. Tegu on ERF Urbact programmi välisprojektiga, milles osaleb kaheksa Euroopa pealinna: Tallinn, Amsterdam, Dublin, Lissabon, London, Riia, Sofia ja Vilnius. Projekti üldeesmärgiks on kultuuri kättesaadavuse ja ligipääsetavuse parandamine nimetatud linnades. Tallinnas on projekti eesmärgiks Tallinna kultuurilise ligipääsetavuse ja kättesaadavuse tegevuskava koostamine, samuti antud teemal erinevate piloottegevuste ja uuringute läbiviimine. Tallinna Keskraamatukogu osales 2021. aastal tegevuskava koostamise aruteludes ning kahel pilootüritusel Kopli piirkonnas, kus raamatukogubuss Katarina Jee juures pakuti erinevaid tegevusi ja kultuuriprogrammi.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena

2021. aastal tehti kokku 7833 koolitust, nendest 6796 olid individuaal- ja 1037 rühmakoolitused. Uusi teadmisi omandas 31 695 lugejat. Koolitusi pakuti kõikidele sihtrühmadele, kuid eelkõige olid fookuses kõige haavatavamad grupid - lapsed, noored, eakad, vähemkindlustatud lugejad. 2021. aasta olulisemad märksõnad olid koolituste kvaliteedi tõstmine ja koolituste jõudmine võimalikult paljude lugejateni.

Koolitustel osalejate arv tõusis võrreldes 2020. aastaga ca 18%. Kuna enamus aastast möödus COVID-19 leviku takistamiseks suunatud piirangutega, siis ca 20% koolitustest toimus virtuaalselt. 2021. aastal viidi veebis läbi 1575 koolitust, see arv on peaaegu kolm korda suurem kui 2020. aastal (663 virtuaalkoolitust).

Tabel 25. Individuaalkoolitusel osalejad

Tallinna Keskraamatukogu	Individuaal-koolitustel osalenute arv 2020	Individuaal-koolitustel osalenute arv 2021	Muutus (+/-)
KOKKU	6670	7074	+ 404
sh laste arv (vanuses kuni 13)	1458	1106	- 352
sh noorte arv (vanuses 14-26)	468	263	- 205

Individuaalkoolitustel osales 7074 lugejat. Mitmed neist leidsid, et individuaalkoolitused on tulemusrikkamad kui rühmakoolitused, sest neid õpetatakse just neile sobivas tempos. Enim nõutud teemad olid seotud arvuti või nutiseadme algõppega. Kevadperioodil, mil kehtisid karmimad piirangud COVID-19 leviku tõkestamiseks, oli tunda e-raamatukogude koolitusvajaduse kasvu. Täiskasvanute ja senioride seas oli rohkem huvi ka veebiplatvormide (Skype ja Zoom) vastu. Digikoolitustest võib esile tuua just ühiskonnas aktuaalsed teemad, näiteks vaktsineerimisele registreerimine digiregistratuuris, @eesti.ee e-posti suunamine, COVID-19 digitõendite juhendamised. Populaarsed olid programmide (nt Canva, Shotcut videotöötlusprogramm) ja erinevate e-teenuste nõustamised. Välja võib tuua ka iga-aastase tuludeklaratsioonide esitamise nõustamised ning oktoobrikuiste valmiste kandidaatide nimekirjade leidmise ja e-hääletuse.

Tabel 26 ja 27. Rühmakoolitused ja rühmakoolitustel osalejad

Tallinna Keskraamatukogu	Rühmakoolituste arv 2020	Rühmakoolituste arv 2021	Muutus (+/-)
KOKKU	1557	1037	- 520
sh lastele vanuses kuni 13	888	425	- 463
sh noortele 14-26	191	116	- 75

Tallinna Keskraamatukogu	Rühma- koolitustel osalenute arv 2020	Rühma- koolitustel osalenute arv 2021	Muutus (+/-)
KOKKU	20154	24621	+ 4467
sh laste arv (vanuses kuni 13)	14477	7720	- 6757
sh noorte arv (vanuses 14-26)	1982	5920	+ 3938

Rühmakoolituste tegemine raamatukogus kohapeal oli 2021. aastal suureks väljakutseks, nt vahel olid rühmakoolitused keelatud, arvestada tuli hajutatuse ja ruumi täituvuspiirangutega (kuna raamatukogud on väiksed, olid ka grupid seega tavapärasest väiksemad). Eeltoodud põhjustel toimus enamus grupikoolitusi virtuaalselt. Et lugejatel oleks võimalus läbida koolitust ka endale sobival ajal ja kohas, sai YouTube'i keskkonna esitlusloend „Õpivideod“ ka 2021. aastal lisa mitme uue või täiendatud õpivideo näol.

Tabel 28. Virtuaalkoolitused

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
KOKKU	663	1575	5383	22181	Statistikat eraldi ei arvestatud	9266

Nagu tabelist nähtub, oli huvi virtuaalkoolituste vastu äärmiselt suur. Samas olid paljud lugejad kurvad, et huvipakkuvad koolitused toimusid suuresti vaid veebis, eriti just vähemkindlustatud lugejad, kel puudus (või oli nt laste kasutuses) kodus tehnika ja internet veebiosaluseks. Võimalusel pakkusid raamatukogud koolituste järelvaatamise võimalust raamatukogus kohapeal, kuid see ei asenda muidugi kohapeal otse toimuvat koolitust, kus saab esitada koolitajale küsimusi.

Keelekohvikutel, mis viidi üle veebi, läks nii ja naa – osad tegutsesid väga edukalt, kuid osad jäid paraku soiku. Osalemisest loobumise põhjused olid erinevad, peamisena toodi välja vajaliku tehnika puudumine ja terve päev arvutiga töötamine. Samas on veebikohtumistega tulnud juurde osalejaid ka väljastpoolt Tallinna. Osad lugejad tundsid mugavamalt suhelda teistega näost näkku, kuid osad tundsid ennast enesekindlamalt just veebis.

2021. aastal jätkati digiseeniorite projektiga. Üle Tallinna oli mitu digiseeniorite gruppi, osad neist alustasid alles 2021. aastal, olles seega alles algajad, teised olid juba edasijõudnud. Koolitustel räägiti erinevatel teemadel ja tutvustati erinevaid digivõimalusi. Tihti tulevad uue nõ tunni mõtted just seenioritelt endilt, sest kõige olulisem on, et nende infovajadus saaks rahuldatud ja nad oskaksid erinevatel veebilehtedel navigeerida, erinevaid programme kasutada.

6. - 15. oktoober osaleti Täiskasvanud Õppija Nädalal, mille eesmärgiks oli juhtida tähelepanu täiskasvanute enesetäiendamisele ja julgustada inimesi erinevatel koolitustel osalema. Nädala jooksul pakuti lugejatele erinevaid koolitusi veebis (rühma- ja individuaalkoolitused) ja kohapeal (individuaalkoolitused). Valikus oli arvutiõpe (nt arvutigraafika) nii algajatele kui ka edasijõudnutele. Tutvustati raamatukogu teenuseid, algteadmisi sugupuu uurimise ja allikate kohta. Lisaks toimusid erinevad keelekohvikud (eesti, hispaania, inglise ja võro keel). TÕN raames toetati ka raamatukoguhoidjate enesearengut, 6. ja 8. oktoobril toimusid Äripäeva teabevara koolitused ning 13. oktoobril andmebaasi EBSCOhost koolitus.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Avalikkusele vahendas raamatukogu infot peamiselt oma veebilehtede, sotsiaalmeedia, uudiskirjade ja pressiteadete abil. 2021. aastal lisandusid uute kanalitena Seemnelaeka Instagrami konto ja peamiselt noortele suunatud TikTok.

Noortele vahendati infot Facebookis, Instagramis ja TikTakis. 2017. aastal loodud Noorteka Instagrami kontol oli edukas aasta, lisandus uusi jälgijaid ja postitusi, 2022. aasta jaanuariks oli kontol 597 jälgijat ja 423 postitust (2021. a 499 jälgijat ja 371 postitust). Noortele vahendab kirjandusega seotud infot ka 2012. aastal loodud Noorteka Facebooki leht, mida jälgib 1100 inimest (2021. 988 jälgijat) ja koostati 167 postitust.

TikToki profiil loodi 2021. aasta suvel eesmärgiga jõuda noorte lugejateni. Esimene raamatukogu tutvustav video laaditi keskkonda üles 28.08.2021. Eelmisel aastal loodi kokku 22 videot, mis tutvustavad uusi raamatuid, raamatukogu teenuseid ja üritusi. 2021. aasta oli kõige populaarsem uusi noorteraamatuid tutvustav video, mis kogus 9849 vaatamist. 2022. a jaanuariks on TikTakil 200 jälgijat ja kõik videod on kokku kogunud 1710 meeldimist. Uusi videoid laetakse reaguarselt 1-2 korda nädalas ning senini on neid teinud peamaja eestikeelse kirjanduse osakond ja Nurmenuku raamatukogu.

Aiandussõpradele tutvustas Seemnelaegast ja vahendab taimede kasvatamisega seotud infot Seemnelaeka Instagrami konto. Erinevas vanuses kirjandussõpradele jagati raamatukogu infot Keskraamatukogu Facebooki konto vahendusel - lehel oli 5184 jälgijat ja möödunud aastal koostati 365 postitust. Facebook lehe *reach* oli 126 055. 2021. aastal tegi raamatukogu erinevates sotsiaalmeediakanalites kokku 2762 postitust.

Meediale edastamiseks koostati 2021. aastal 30 pressiteadet (2020. a – 39). Kõik pressiteated lisati keskraamatukogu veebilehele uudisteks, neid kajastati keskraamatukogu sotsiaalmeedia kontodel ja info lisati uudiskirja. Meie tegemisi kajastati erinevates meediakanalites 315 korda (2020. a – 384), millest 28 kajastust olid vene keeles. 2020. aastal oli meediakajastusi rohkem, kuna reageerisime uuele olukorrale (koroonaviiruse epideemiale) väga kiiresti - e-raamatukogud avati kõigile Eesti elanikele ja käivitati edukalt uusi e-teenuseid. Koroonast vapustatud ühiskond vajab positiivseid uudiseid ja meedia oli huvitatud meie poolt pakutava avaldamisest. 2021. aastal olid meedia ja inimesed veebipaltvormide vahendusel toimuvast väsinud. Meedia jaoks oli uudsus kadunud, nad ei olnud enam nii koostööaltid, aga vaatamata sellele õnnestus meil korduvalt ületada üleriigilise meedia uudistekünnis.

Üleriigilises meedias leidis kajastamist näiteks Euroopa Kodaniku auhinna tunnustuse pälvimine, noortekirjanduse päev ja Margus Karu noortekirjanduse auhind. Viimasest kirjutasiid näiteks Postimees ja ERRi kultuuriportaal. Suvel avatud Pelguranna raamatukogu

tööriistalaegas sai samuti üleriigilises meedias tähelepanu. Sellest kirjutasid näiteks ERR, Menu ja Postimees. Meedia poolt võeti väga hästi vastu ka Järje Hoidja auhinda kajastav pressiteate, millest kirjutasid näiteks Õpetajate leht, Postimees ja ERR. Ka esimeste klasside kinkeraamat sai meedialt palju positiivset vastukaja, sellest kirjutasid näiteks ERR, Postimees, Eesti Päevaleht ja Õpetajate Leht.

Mais võeti hästi vastu OverDrive'i e-raamatukogust eestikeelseid audioraamatute laenamise võimalust tutvustav uudis. Sellest kirjutasid Eesti Päevaleht, Postimees, ERR, Pealinn ja Goodnews. Aktiivselt reklaamiti suviseid „Luule lainel“ üritusi, mis leidsid kajastamist nii pealinna kui riigimeedia tasandil. Samuti võeti hästi vastu „Lugejaks sündinud“ lugemisväljakutset kajastav pressiteade. Palju tähelepanu pälvis 02.07.2021. a lugemisväljakutse reklaamiks Facebooki tehtud jagamismängu videopostitus – see kogus 1200 vaatamist, seda märgiti meeldivaks ja jagati 35 korral. Ka teised „Lugejaks sündinud“ lugemismängu postitused said palju positiivset vastukaja. Üleriigilise meedia uudisekännise ületas esimeste klasside kinkeraamatu pressiteade. Kinkeraamatust tegi uudise, sh intervjuu teose ühe autori Olivia Saarega Aktuaalne Kaamera.

Ka venekeelses meedias olime 2021. aastal hästi pildil, kõige rohkem kajastati venekeelset üritustesarja „Lugejate neljapäev“. Raamatukogu uudiseid kajastasid head koostööpartnerid ERR ja Raadio 4, aga ka teised venekeelsed väljaanded, näiteks Pealinn.

Raamatukoguhoidjate lugemissoovitused ilmusid regulaarselt Õpetajate Lehes ja kõlasid Kuku raadio hommikuprogrammis. Kirjandust tutvustati kirjandusblogides – aasta jooksul lisati blogidesse kokku 432 postitust. Erinevas vanuses ja emakeelega lugejatele soovitati raamatuid YouTube'is. Raamatukoguhoidjad soovitasid lugemist ka otseülekannete vahendusel raamatukogu sotsiaalmeedia kontodel, noortekirjandust Noorteka Instagramis ja Facebookis.

E-raamatukogusid reklaamiti ka tasulise reklaamiga, mis ilmus järgmistes väljaannetes: Eesti Päevaleht, Eesti Ekspress, Maaleht ja LP, Sirp ja Õpetajate Leht. Reklaamiks telliti ka e-raamatukogude visiitkaarte, mida jagati lugejatele raamatukogudes kohapeal ning ka erinevatel üritustel väljaspool raamatukogu. Linnaruumis oli e-raamatukogude tasuline reklaam Vanalinnas ja Kesklinnas paikneval viiel infokolmnurgal.

Hea meel oli selle üle, et projektide toetusel õnnestus reklaami osta ka teiste tegevuste kajastamiseks. Lugemisprogrammi „Suvi raamatuga“ reklaamiti tasu eest kanalites: eKool, Täheke, Pere ja Kodu, Eesti Ekspress, Eesti Päevaleht ja Laupäevaleht LP. Sügisel toimunud noortekirjanduse päeva „Mina loen, aga sina?“ reklaamiti Õpetajate Lehes.

Kohalikele elanikele õnnestus raamatukogu tutvustada suurematel suvistel avalikel üliüritustel, nt Lastekaitsepäeval Tallinna Loomaias, Tallinna Merepäeval, Vanalinna Päeval, Tallinna Kirjandustänav festivalil. Kuna suvi oli väga soe ja kuiv, olid terve suve jooksul raamatukogude hoovides ja rohealadel avatud õueraamatukogud. Esmakordselt tähistati pressivabaduse päeva koostöös Eesti Päevalehe, Postimehe ja R-Kioskiga – nädala jooksul alates pressivabaduse päevast (3.05) pakuti õueraamatukogudes linnarahvale lugemiseks tasuta värsked lehti ja ajakirju.

4.9 Andmebaasid

Tallinna Keskraamatukogu teenindusosakondades ja haruraamatukogudes on võimalik kasutada erinevaid litsentsiväljaandeid. Lugejad saavad kasutada õigusinfosüsteemi ESTLEX, andmebaase EBSCOhost ja Oxford Music Online. 2021. aasta aprillis lisandus Keelevara sõnastike kasutamise võimalus ning alates oktoobrist pakkusime ligipääsu kõikidele Äripäeva teabevaradele. Endiselt saavad lugejad kasutada erinevate ajalehtede ja ajakirjade veebiväljaandeid.

5. 2022. aasta tegevused

2022. aastat mõjutab enim RFID-põhisele iseteeninduse terviklahendusele üleminek. 2022. aasta alguses sõlmiti raamleping AS Ateaga. Prioriteediks on võimalikult kiiresti varustada teavikud RFID-kiipidega ning sügiseks võtta kasutusele välitingimustes laenutuskapid igas linnaosas. 2022. aastal peaks algama ka ELNET Konsortsiumi raamatukogudes uue kataloogimise standardi rakendamine.

Prognoosime 2022. aastaks uute nimetuste, eksemplaride ja litsentside arvu langust meie raamatukogus, kuna raamatute ja e-raamatute, eelkõige eestikeelse raamatu keskmine hind on jätkuvalt tõusutrendis. Jätkuvad läbirääkimised kirjastustega e-raamatute, e-audioraamatute ning digiõpikute saamiseks Tallinna Keskraamatukogu lugejatele.

Kultuuriministeerium kuulutas 2022. aasta raamatukogude aastaks, millest tulenevalt püüab raamatukogu panustada sellesse, et raamatukogu oleks hästi nähtav, osaleb erinevates raamatukogu aastaga seotud üleskutsetes ja projektides ning seob oma üritused teema-aasta fookustega.

2022. aastal tegeletakse senioridele pakutavate teenuste laiendamisega, sh jätkatakse senioride Skype'i-põhiste tegevuste, nii digitarkuste grupiviisilise õppimise kui vestlusklubide laiendamisega Tallinna linnaosades. Püütakse aktiivselt jagada infot raamatukogu teenuste kohta ning leida uusi teenuste reklaamivõimalusi, näiteks läbi noorte jõuda eakateni TikToki platvormil. Eakatele suunatud videoid raamatukogu Youtube'i kanalil on vähe ning detsembris filmitud videod said positiivset tagasisidet. 2022. aastal filmitakse ja laaditakse üles veel eakatele suunatud Youtube'i (õpi)videoid, kaasates senioridest vabatahtlikke. Plaanitakse arendada välja uue teenusena telefoniseltsing, mis pakub üksilduse all kannatavale eakale, kes eelistab või kellel on võimalik suhelda vaid telefoni teel, võimalust raamatukoguhoidjaga raamatute, kirjanduse jm teemadel suhelda.

2022. aastal viiakse struktuuriüksustes läbi ligipääsetavuse uuring, mille käigus kaardistatakse ligipääsetavusega seotud kitsaskohad raamatukogudes.

Koostatud Tallinna Keskraamatukogu osakondade juhtide, teenindusosakondade ja haruraamatukogude juhatajate ning spetsialistide aastaaruannete põhjal

/allkirjastatud digitaalselt/

Kaie Holm
direktor

LISA 1. Projektitoetused ja nende kasutamine 2021

Projektid, toetused	Periood	Eraldatud summa	Kasutatud 2021	Projekti planeeritud üldmaksumus
Kultuurkapital				
Kirjanduslike kohtumisürituste sari lastele ja noortele „Mis uudist, raamatukogu?“	01.09.2021-21.07.2022	2470	1170	2750
Kirjanduslikud kohtumised raamatukogus vene jt võõrkeeli kõnelevate laste ja noortega	01.09.2021-01.07.2022	3120	780	
Kirjandusürituste sarja „Kirjanik raamatukogu“ esinejate tasud	01.01.2021-31.12.2021	3900	3900	4350
Kirjandusürituste sarja „Kirjanik raamatukogu“ esinejate tasud	01.10.2021-31.12.2022	3900	910	4350
Noortekirjandust populariseeriv ja noori lugema innustav programm „Noor loeb!“	01.04.2021-31.12.2021	1000	1000	3000
Olivia Saare lasteluule väljaandmine. Kinkeraamat I klasside õpilastele	01.01.2021-31.03.2021	750	750	14 375
Tallinna Keskraamatukogu suvise luuleürituste sarja „Luule lainel“ esinejate tasud	01.07.2021-31.10.2021	2080	2080	2664
Venekeelsete kirjandusürituste sarja „Lugejate neljapäev“ esinejate tasud	01.10.2020-31.12.2021	2410	2075	2705
Kokku Kultuurkapitali projektid		19 630	12 665	37 768
Kultuuriministeerium jm riigi toetusega projektid				
Aleksander Sibul pühendatud eriapäeva korraldamine (Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programm)	01.11.2021-22.12.2021	1224	1224	1532
Haridusprogramm „Suvi raamatuga“: suvi täis lugemist ja harivaid üritusi	01.03.2021-30.11.2021	4572	4572	6474
Haridusprogrammi „Lugejaks sündinud“ lugemisväljakutse väikelastele ja peredele (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)	01.01.2021-30.11.2021	1630	1630	2126,32
Noortekirjanduse päev „Mina loen, aga sina?“ vene keelt kõnelevatele noortele (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)	01.08.2021-01.12.2021	1066	1066	1471,29

Vallakeskraamatukogu juhtide praktika Tallinna Keskraamatukogus (Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programm)	01.05.2021-31.12.2021	2745	2457,36	3104
Veebisillad üle Eestimaa (Lõimumist edendavad kultuuri- ja sporditegevused)	15.03.2021-31.12.2021	9000	9000	10000
„Vaim valmis“ – vaimse tervise koolitused ja arutelud noortele (ERÜ projektikonkurss „Raamatukogud-muuseumid-noored“)	01.06.2021-1.11.2021	500	500	1161
Kokku Kultuuriministeeriumi jm riigi toetusega projektid		20 737	20 449,36	25 868,61

LISA 2. Personali koolitus

Raamatukogu nimetus	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)
Kadrioru rk	33	138,36
Kalamaja rk	28	97,37
Kännukuke rk	47	193,80
Laagna rk	26	144,20
Männi rk	29	103,25
Männiku rk	31	127,59
Nurmenuku rk	39	177,70
Nõmme rk	37	173,42
Paepealse rk	33	132,55
Pelguranna rk	48	716,25
Pirita rk	32	139,05
Pääsküla rk	29	87,35
Sõle rk	17	103,37
Sääse rk	38	172,43
Tondi rk	24	106,37
Torupilli rk	40	146,79
Väike-Õismäe rk	38	142,79
Raamatukogubuss	29	129,27
Keskraamatukogu	147	1623,22
Kokku	174	1705,12

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu	Teostatud tööd 2021
Peamaja (Estonia pst 8)	<ul style="list-style-type: none"> Sisevalgustuse osaline uuendamine (kojulaenutuse ning laste- ja noorteteeninduse teenindussaalid, lugemissaal, trepikojad) Osade ventilatsioonisüsteemide jahutusseadmete välisosade välja vahetamine
Liivalaia 40 (töötlusosakond, võõrkeelse kirjanduse osakond)	<ul style="list-style-type: none"> Käsipuu paigaldus võõrkeelse kirjanduse osakonna välistrepile
Kalamaja raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Ventilatsioonisüsteemi ehitus Tagavaraväljapääsu läbipääsusüsteemi paigaldus Akvaariumikapi remont
Kännukuke raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Ventilatsioonisüsteemi osaline ümberehitus ja jahutusseadmete uuendamine Õuevalgustuse uuendamine
Laagna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Akende vahetus koos trellide eemaldamisega
Männi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Hoidlaruumi remont Katusel oleva valguskasti reklaamtahvlite uuendamine
Männiku raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Teenindussaali valgustite osaline vahetus
Nõmme raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Kliimaseadme vahetus
Pelguranna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Garaažiukse remont ja automaatika paigaldus
Pääsküla raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> I ja II korruse värvilise aknavalgustuse vahetus
Sõle raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Hoidlaruumi remont
Sääse raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Sõpruse pst ääres oleva reklaamsildi uuendamine
Torupilli raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Ventilatsioonisüsteemi ehitus Kliimaseadme remont Käsipuu paigaldus välistrepile
Väike-Õismäe raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Ventilatsioonisüsteemi ehitus Tagavaraväljapääsule läbipääsusüsteemi paigaldus Inva-WC abikutsesüsteem Koristajaruumi remont

Hangitud inventar ja seadmed

Avalike suhete osakond	<ul style="list-style-type: none"> Fotokaamera
Personaliosakond	<ul style="list-style-type: none"> Ergonoomiline küünarnukitugi Ergonoomiline istmepadi
Majandusosakond	<ul style="list-style-type: none"> Multifunktsionaalne keskkonnamõõtja Käsitolmuimeja
IT osakond	<ul style="list-style-type: none"> Otseülekanalitehnik (projektitoetus) Esitlustehnika kast Kaameratöö püsivalgustid (2) Õhuniisutaja
Töötlusosakond	<ul style="list-style-type: none"> Töötoolid (2)

Eestikeelse kirjanduse osakond, muusikaosakond	<ul style="list-style-type: none"> • Mündilugeja • Ergonoomiline seljatugi (2) • Sirmid (3) • Lukustatav sahtliboks • Töötool
Võõrkeelse kirjanduse osakond	<ul style="list-style-type: none"> • Töötool • Pukkastmed (3) • Telekas/ekraan • Infokiosk
Kalamaja raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Töötoolid (2) • Erinevad riulid (3) • Koridori vaip • Ergonoomiline seljatugi • Telekas/ekraan
Kännukuke raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Töötoolid (5) • Fotoaparaat/filmikaamera • Märgipress • Diivan (2) • Ratastel laudad (5) • Innovatsioonilabori toolid (10) • Infokiosk • Murutrimmer
Laagna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Aknakatted • Puhkeruumi toolid (2)
Männi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Lastetoolid (4) • Ratastel ROL laudad (9) • Arvutilaud (2) • Küllastajatoolid (28) • Lastelaud (2) • Töötool • Istumispadjad (12) • Riidenagi
Männiku raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Aknakatted • Diivan (2) • Diivanilaud • Tool puhkeruumi
Nurmenuku raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Telekas/ekraan • Infokiosk
Nõmme raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Aknakatted • Telekas/ekraan
Paepealse raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Mündilugeja • Pukkastmed (2) • Telekas/ekraan
Pirita raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Diivan • Telekas/ekraan
Pääsküla raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Telekas/ekraan
Sõle raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukärud (2)

	<ul style="list-style-type: none"> • Õmblusmasinate kasutajate töötoolid • Rätsepa mannekeen • Kattemasin • Sirm • Lastelaud • Lastetoolid (4) • Kapp-riiul (2)
Säase raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Ratastel vahesein • Tugitool vahelauaga • Kokkupandavad ratastel lauad (2)
Tondi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Töötoolid (2) • Vahesein
Väike-Õismäe raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Aknakatted

LISA 4. Valik laste- ja noorteüritusi

Teenindusosakond / haruraamatukogu	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Eestikeelse kirjanduse osakond	Kinkeraamatu esitlus: Olivia Saar, Aidi Vallik ja Tuulike Kivestu	548
Eestikeelse kirjanduse osakond	Kirjandusmäng 2021 Tallinna eelvoor 3.-4. klassidele	128
Eestikeelse kirjanduse osakond	Lugemisprogrammi "Talv raamatuga" lõpuüritus	1042
Eestikeelse kirjanduse osakond	Noortekirjanduse päev "Noor loeb"	1222
Eestikeelse kirjanduse osakond	Suvi raamatuga lõpuüritus	128
Kadrioru raamatukogu	Laupäevased lastetunnid	115
Kadrioru raamatukogu	Raamatu ja roosi päeva tähistamine	325
Kalamaja raamatukogu	Intervjuu "Mina, raamatukoguhoidja - Stiina Sild"	148
Kalamaja raamatukogu	Kirjandusviktoriin (R)ajunoor, sh eelvoorud ja finaal	44
Kalamaja raamatukogu	Varjuteatrid tuntud muinasjuttude põhjal	767
Kännukuke raamatukogu	Animatsiooni töötod suvisel minifestivalil ja Loomaaias	198
Kännukuke raamatukogu	Kiikhobu lasteaia külastus	60
Laagna raamatukogu	ONLINE Noorte lugemisklubi kohtumised	100
Männi raamatukogu	Suvi raamatuga raamatuvustus otse-eetris: raamatuid tüdrukutest	390
Männi raamatukogu	Üleskutse "Head rahvusvahelist noortepäeva"	682
Männiku raamatukogu	Lugemisklubi "Raamatukogu sõbrad" kohtumised	62
Männiku raamatukogu	Põnnihommikud	99
Nõmme raamatukogu	Jõululuuletuste ette lugemine raamatukoguhoidjale	23
Nõmme raamatukogu	Õuemäng: müsteeriumi lahendamine	63
Nurmenuku raamatukogu	Lugemismängud	34
Nurmenuku raamatukogu	TikTok videod noortele	11451
Pääsküla raamatukogu	Ettelugemised otse-eetris nii lastele kui noortele	747
Pääsküla raamatukogu	Lugemisprogramm "Loeme ennast Botaanikaaeda"	190
Paepealse raamatukogu	Lõbus luulepäev: Hubert tervitab kevadet luuletades	161
Paepealse raamatukogu	Sari kohtumisi FB-s "Luuleminut kutsub"	322
Pelguranna raamatukogu	Käsitöötraadist meisterdamine	106
Pelguranna raamatukogu	Põnnihommikud	72
Pirita raamatukogu	Ettelugemised otse-eetris	4773
Pirita raamatukogu	Lugemisprogramm "Lugemisisu"	104

Pirita raamatukogu	Raamatuklubi: Alfred Luts (9a) soovitab lasteraamatuid	702
Raamatukogubuss	Kirjandustänavafestivalil osalemine	1188
Raamatukogubuss	Vanalinna Päevadel osalemine	1022
Sääse raamatukogu	Isadepäeva kaardi meisterdamine	123
Sääse raamatukogu	Koolitööklubi	17
Sõle raamatukogu	Lugemisprogramm "Meie Loeme"	157
Sõle raamatukogu	Muinasjutuhommikud lasteaedadele õues	78
Tondi raamatukogu	Kiisa lasteaia sünnipäevanädala tähistamine	72
Torupilli raamatukogu	Jalgrattaga lasteaias ja parkides	261
Väike-Õismäe raamatukogu	Noorteklubi	31
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Eesti kirjanike kohtumised vene keelt emakeelena kõnelevate õpilastega	269
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Noortekirjanduse päev "Mina loen, aga sina?"	466
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Rahvuskultuuride päevade tähistamine	83
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Sari "Meisterdame Elinaga" YouTube´s	114
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Sven Nordqvist - 75	54

LISA 5. Laenatud teavikute esikümme aastal 2021

EESTI ILUKIRJANDUS

1. Kivirähk, Andrus „Rehepapp, ehk, November“
2. Afanasjev, Vahur “Serafirma ja Bogdan”
3. Mudlum “Mitte ainult minu tädi Ellen”
4. Tammsaare, A. H. „Kõrboja peremees“
5. Lass, Liis “Minu Singapur: praktiline paradiis”
6. Hargla, Indrek „Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus“
7. Lellep, Triin “Minu Pariis: oh là là!”
8. Uus, Eia „Tüdrukune“
9. Pervik, Aino “Miniatuurid mälupõhjust”
10. Kross, Jaan “Wikmani poised”

MINU SARJA RAAMATUD

1. Lass, Liis “Minu Singapur: praktiline paradiis”
2. Lellep, Triin “Minu Pariis: oh là là!”
3. Gellert, Marju “Minu Hispaania: elu nagu mustlaskaravanis”
4. Rebane, Teele “Minu Hongkong: veel õli tulle”
5. Tomson, Henek “Minu Uus-Meremaa: ekstreemne vabadus”
6. Pesti, Mele “Minu Kuressaare: uhkelt iseseisev”
7. Vallik, Aidi “Minu Haapsalu: mere ja muinasjuttude linn”
8. Oreškin, Raul “Minu Peipsiveer: unes ja ilmsi”
9. Pauts, Katrin “Minu Praha: tunnustamata geeniuse piinad”
10. Luitsalu, Susan “Minu maailm: seiklused ei hüüa tulles”

LUULE RAAMATUD

1. Puškin, Aleksandr “Jevgeni Onegin”
2. Ehin, Kristiina “Janu on kõikidel üks”
3. Ehin, Kristiina “Aga armastusel on metsalinnu süda : luuletusi aastatest 2016-2018”
4. Ehin, Kristiina ”Kohtumised”
5. Ehin, Andres “Kimbuke sinilolli”
6. Koržets, Vladislav “Ingliaht, ehk, Uued laulud või nii”
7. Önnepalu, Tõnu “Klaasveranda”
8. Krull, Hasso “Tänapäeva askees: poeetiline käsiraamat: nelikümmend märksõna”
9. Enno Ernst “Imelikku rada pikka; Kaplinski, Jaan “Helmemänni varju all” ja Vilu, Tõnis “Tundekasvatus”

TEADMISKIRJANDUS

1. Osolin, Olav "Minu esimene elu"
2. Raud, Mihkel "Võtku homme mind või saatan"
3. Sõgel, Urmas "Sõgelite saaga: ENSV kirjanduspolitrüki poja Urmas Sõgeli memuaarid"
4. Saare, Kristi "Kuidas alustada investeerimisega"
5. Oks, Age "Age Oks. Liblikalend"
6. Roosaare, Jaak "Rikkaks saamise õpik; teadmised rahast, mida Sulle koolis ei õpetatud!"
7. Obama, Michelle "Minu lugu"
8. Vilgats, Kaire; Oja, Dagmar "Ilusad suured tüdrukud"
9. Paavilainen, Ulla-Majja "Suurim neist on armastus: Kirsti Paakkaneni lugu: naine Marimekko edu taga"
10. Požarskaja, Ieva "Juri Nikulin; peaaegu naljakalt" ja Slezkine, Yuri "Valitsuse maja: Vene revolutsiooni saaga"

TÕLKEILUKIRJANDUS

1. Owens, Delia "Kus laulavad langustid"
2. Golding, William "Kärbeste jumal"
3. Salinger, J. D. "Kuristik rukkis"
4. Sophokles "Kuiningas Oidipus"
5. Orwell, George "Loomade farm"
6. Shakespeare, William "Hamlet"
7. Remarque, Erich Maria "Läänerindel muutuseta"
8. Riley, Lucinda "Päikeseõde: Elektra lugu"
9. May, Nicola "Väike nurgapood"
10. May, Nicola "Väike nurgapood. Taaskohtumine"

LASTEKIRJANDUS

1. Krüss, James "Timm Thaler, ehk, Müüdüd near"
2. Raud, Eno "Kalevipoeg"
3. Raud, Piret "Tobias ja teine B"
4. Nöstlinger, Christine "Vahetuslaps"
5. Molnár, Ferenc "Pál-tänava poisid"
6. Tomusk, Ilmar "Kolmanda A kriminalistid"
7. Kass, Kristiina "Samueli võlupadi"
8. Saint-Exupéry, Antoine de „Väike prints“
9. Raud, Eno "Sipsik"
10. Keränen, Mika "Varastatud oranž jalgratas"

NOORTEKIRJANDUS

1. Vallik, Aidi „Kuidas elad, Ann?“
2. Nõu, Helga „Pea suu! Tõmba Uttu!“
3. Karu, Margus „Nullpunkt“
4. Gaarder, Jostein „Apelsinitüdruk“
5. McManus, Karen M. “Üks meist valetab”
6. Hill, David „Näeme veel, Simon!“
7. Leesalu, Diana „Mängult on päriselt“
8. McManus, Karen M. “Üks meist on järgmine”
9. Raudsepp, Kaia “Lihtsalt ära jää üksi”
10. Collins, Suzanne “Näljamängud”

VEENE ILUKIRJANDUS

1. Метлицкая, Мария “Я тебя отпускаю”
2. Метлицкая, Мария “В тихом городке у моря”
3. Маринина, Александра “Безупречная репутация. Том 1”
4. Метлицкая, Мария “Осторожно, двери закрываются”
5. Устинова, Татьяна “Пояс Ориона”
6. Михалкова, Елена “Прежде чем иволга пропоет”
7. Маринина, Александра “Безупречная репутация. Том 2”
8. Мартова, Людмила “Проклятие брачного договора”
9. Устинова, Татьяна “Настоящее” и Устинова, Татьяна “Переплеты в жизни”

VEENE KEELDE TÕLGITD ILUKIRJANDUS

1. Несбё, Ю “Королевств”
2. Ферранте, Елена “Незнакомая дочь”
3. Уайт, Карен “Ночь, когда огни погасли”
4. Брэдбери, Рэй “451⁰ по Фаренгейту”
5. Брындза, Роберт “Темные воды”
6. Брындза, Роберт “Девять вязов”
7. Келли, Эрин “Каменная пациентка”
8. Келлерман, Джонатан “Он придет”
9. Шекспир, Уильям “Ромео и Джульетта”
10. Ли, Мелинда “Кости не лгут”

VEENEKEELNE TEADMISKIRJANDUS

1. Stalnuhhin, Mihhail “Самоучитель эстонского языка, или, Скорая грамматическая помощь”
2. Valmis, Aavo “Грамматика эстонского языка для всех : с упражнениями и ключом к ним = Lihtne eesti keele grammatika : harjutuste ja võtmeга”
3. Кун, Николай “Легенды и мифы древней Греции”
4. Ёйспуу, Яан “Справочник по эстонскому языку”
5. Мэтьюз, Эндрю “Магнит счастья : как привлечь в свою жизнь все, что хочешь”

6. Кови, Стивен Р “Семь навыков высокоэффективных людей : мощные инструменты развития личности”
7. Лабковский, Михаил “Хочу и буду : принять себя, полюбить жизнь и стать счастливым”
8. Бенуа, Софья “Коко Шанель. Я и мои мужчины”
9. Арьев, Андрей; Скульская, Елена; Генис, Александр “Три города Сергея Довлатова”
10. Курпатов, Андрей “Настоящая жизнь. Вам шашечки или ехать? : универсальные правила”

LASTEKIRJANDUS VENE KEELES

1. Рауд, Эно “Сипсик”
2. Ролинг, Дж. К. “Гарри Поттер и философский камень”
3. Твен, Марк “Приключения Тома Сойера”
4. Кэрролл, Льюис “Приключения Алисы в стране чудес”
5. Сент-Экзюпери, Антуан де “Маленький принц”
6. Линдгрэн, Астрид “Пеппи Длинныйчулок”
7. Драгунский, Виктор “Денискины рассказы”
8. Носов, Николай “ Приключения Незнайки и его друзей”
9. Волков, Александр “Волшебник Изумрудного города”
10. Носов, Николай “Витя Малеев в школе и дома”

NOORTEKIRJANDUS VENE KEELES

1. Пушкин, Александр “Капитанская дочка”
2. Каверин, Вениамин “Два капитана”
3. Пушкин, Александр “Дубровский. Повести Белкина”
4. Беляев, Александр “Человек-амфибия”
5. Толстой, Лев “Детство.Отрочество.Юность”
6. Френч, Джиллиан “Не верь никому”
7. Верн, Жюль “Пятнадцатилетний капитан”
8. Скотт, Вальтер “Айвенго”
9. Верн, Жюль “Дети капитана Гранта”
10. Грин, Джон “Виноваты звезды”

NOORTEKIRJANDUS INGLISE KEELES

1. Niven, Jennifer “All the bright places”
2. Vizzini, Ned “It's kind of a funny story»
3. Green, John “The fault in our stars”
4. Black, Holly “The cruel prince”
5. Collins, Suzanne “The hunger games”
6. Lockhart, E. “We were liars”
7. Aveyard, Victoria “Red queen”
8. Bardugo, Leigh “Six of crows”
9. Bourne, Holly “Am I normal yet?”
10. Hoover, Colleen “Confess”

ELLU E-RAAMATUD

1. Owens, Delia "Kus laulavad langustid"
2. Luitsalu, Susan "Ka naabrid nutavad"
3. May, Nicola "Väike nurgapood"
4. Roosaare, Jaak "Rikkaks saamise õpik III"
5. Clark, Julie "Viimane lend"
6. Pertman, Taavi "Alustava investori käsiraamat"
7. Uus, Eia "Tüdrukune"
8. Roosaare, Jaak "Aktsiatega rikkaks saamise õpik 2.0"
9. Osolin, Olav "Minu esimene elu"
10. Horst, Jørn Lier "Suitsukate"

OVERDRIVE'I E-RAAMATUD

1. Haig, Matt „The Midnight Library“
2. Walker, Matthew „Why We Sleep: The New Science of Sleep and Dreams“
3. Foley, Lucy „The Guest List“
4. Schwab, V.E. „The Invisible Life of Addie LaRue“
5. Thorne, Sally „The Hating Game“
6. Criado Perez, Caroline „Invisible Women“
7. Jenkins Reid, Taylor „The Seven Husbands of Evelyn Hugo“
8. Bardugo, Leigh „Shadow and Bone: The Grisha Trilogy, Book 1“
9. McQuiston, Casey „Red, White & Royal Blue“
10. Quinn, Julia „Bridgerton Collection, Volume 1: Bridgerton Series, Books 1-3“

OVERDRIVE'I AUDIORAAMATUD

1. Obama, Barack „A Promised Land“
2. Backman, Fredrik „Anxious People“
3. Obama, Michelle „Becoming“
4. Tevis, Walter „The Queen's Gambit“
5. Nestor, James „Breath: The New Science of a Lost Art“
6. Owens, Delia „Where the Crawdads Sing“
7. Manson, Mark „Everything is F*cked: A Book About Hope“
8. Bennett, Brit „The Vanishing Half“
9. Bradbury, Ray „Fahrenheit 451“
10. Manson, Mark „The Subtle Art of Not Giving a F*ck: A Counterintuitive Approach to Living a Good Life“

OVERDRIVE'I AJAKIRJAD

1. The Economist Continental Europe Edition
2. The New Yorker
3. National Geographic Magazine
4. Simply Crochet
5. Simply Knitting
6. New Scientist International Edition
7. Vogue
8. House Beautiful UK
9. Guardian Weekly
10. Time Magazine International Edition

NOODID

1. Kumpas, Ave „Väikese lapse laulud“
2. Ashworth, Steve „Klahvpillimängija piibel : [juhend klaveri ja elektrooniliste klahvpillide mängimiseks]“
3. Lantson, Reet „Klaveriõpik lastele“
4. Peterson, Sven toimetaja „Eesti vanad lastelaulud“
5. Suits, Janne koostaja. „Pärimuslikud laulumängud lastele“
6. Anier, Kai; Muldma, Maia. „Muusikamaa : II klassi muusikaõpik“
7. Berlin, Irving. „Blue skies & other Irving Berlin songs : 22 selections“
8. Ellington, Duke. „Duke Ellington : Jazz piano : seventeen classic tunes in authentic Ellington style“
9. Liiva, Airi. „Iseenda moodi laps : Airi Liiva lastelaulud“
10. Mikussaar, Helve. „Lastelaulud“
11. Verdi, Giuseppe. „Reekviemid, SATB, koor, ork.; "Requiem : in full score“

HELISALVESTISED (heliraamatud)

1. Starikovitš, Svetlana koostaja „Kuula & korda. 1 : vene keel töö“
2. Kivirähk, Andrus „Rehepapp, ehk, November“
3. Kivirähk, Andrus „Sirli, Siim ja saladused“
4. Kivirähk, Andrus „Mees, kes teadis ussisõnu“
5. Kivirähk, Andrus „Kaka ja kevad : lastejutud“
6. Tammsaare, A. H. „Tõde ja õigus. I osa : audioraamat“
7. Kivirähk, Andrus „Lotte reis Lõunamaale : audioraamat“
8. Kivirähk, Andrus „Limpa ja mereröövlid“
9. Carroll, Lewis „Alice Imedemaal“
10. Harris, Joel Chandler „Onu Remuse jutte“
11. Lindgren, Astrid „Bullerby lapsed“

HELISALVESTISED (muusika)

1. „The world of Lateinamerikanische Tänze. Vol. 2“
2. „The world of Standardtänze. Vol. 3“
3. Veski, Anne. „Anne Veski“
4. Kosmikud (ansambel). „Morbiit“

5. Mölder, Sander. „TIKS 068“
6. Pugatšova, Alla. „Алла Пугачева“
7. Tintura (ansambel). „Kaugel üksi võõra rahva hulgas : Siberi eestlaste laulud“
8. Beethoven, Ludwig van. „The 9 symphonies“
9. Joala, Jaak. „Suveöö“
10. Joala, Jaak. „Unustuse jõel“
11. Jürjens, Mari. „Omaenese ilus ja veas“
12. Kalkun, Mari. „Õunaaia album“
13. Laine (ansambel). „Estraadiansambel Laine : 3 CD-plaati, 72 parimat lugu“
14. Laks, Henry. „Henry Laks : 58 parimat laulu : 3 CD-plaati“
15. Sadamasild (ansambel). „Õrntumedana“
16. Singer Vinger (ansambel). „Kuhu?“
17. „Entel tentel trika trei“

VIDEOSALVESTISED

1. Kohn, Abby „Küll ma olen ilus!“
2. Tartakovsky, Genndy „Hotel Transylvania 2“
3. del Toro, Guillermo „Vee puudutus“
4. Gosnell, Raja „Smurfid. 2“
5. Franck, Stephan „Smurfid, Legend peata ratsanikust“
6. Sturridge, Charles „Lassie“
7. Ernits, Heiki; Pöldma, Janno „Lotte : reis Lõunamaale“
8. Golezowski, Richard „Lammas Shaun : lumevangis“
9. Tartakovsky, Genndy „Hotell Transilvaania“
10. Lord, Phil; Miller, Christopher „Taevast sajab lihapalle“
11. Ernits, Heiki; Pöldma, Janno „Lotte ja kadunud lohed“
12. Nolan, Christopher. „Tenet“

TÖÖRIISTAD

1. Akutrell Makita
2. Akulöökkruvikeeraja
3. Hekilõikur Makita
4. Multitööriist Makita: elektritoitega
5. Oksapurustaja Makita
6. Ketaslõikur Makita: elektritoitega
7. Laserkaugusmõõtja Einhell
8. Tikksaag Makita: elektritoitega
9. Murutrimmer
10. Laserlood Tamo CLG-2: rohelise kiirega

SPORDIVAHENDID

1. Tõukeratas Hudora Big Wheel 180
2. Kiiver Solstice
3. Rula Torrance
4. Twister

5. Hantlid
6. Graatsiaketas Rotana Magnetic
7. Kiiver Solstice: lastele
8. Mõlkky
9. Pilatase pall
10. Käeekspander Spring

MUUSIKAINSTRUMENDID

1. Lion Style LS-TM metro-tuner = [metronoom-häälestaja]
2. Ortega RU5MM-SO : [ukulele]
3. Yamaha V3 SKA 4/4 : [viul]
4. Ortega RU5MM-SO : [ukulele]
5. Koki'o Linden U-LLI-YL soprano : [ukulele]
6. Yamaha PSR-225GM digital keyboard = [portatiivne digiklaver]
7. Lion Style LS-MUS-120 : [orkestri noodipult]
8. PROSS Kannel : [väikekannel] : 6-keelne D-duur
9. Yamaha C30M : [klassikaline kitarr]
10. Yamaha YRS 314B III : [sopranplokkflööt]